

ประมวลประวัติ และผลงานของผู้ที่สมควรได้รับการสรรหา
เพื่อดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ
ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ประมวลประวัติ และผลงานของผู้ที่สมควรได้รับการสรรหา
เพื่อดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ
ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ประมวลประวัติ และผลงานของผู้ที่สมควรได้รับการสรรหา
เพื่อดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัว

- ชื่อ นายโชติ บดีรัฐ
- เกิด วันที่ 3 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2519 อายุ 40 ปี
- เริ่มปฏิบัติงาน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
เมื่อวันที่ 17 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 รวม 5 ปี
- ตำแหน่งทางการบริหารปัจจุบันในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์
- ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ตอนที่ 2 ข้อมูลบ่งชี้ถึงคุณลักษณะของผู้เข้าสู่ตำแหน่งฯ

1. ประวัติการศึกษา

- 1.1 ปริญญาตรี หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ./เกียรตินิยมอันดับ 1)
สาขาวิชารัฐศาสตร์ เอกการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2548
- 1.2 ปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2550
- 1.3 ปริญญาเอก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีที่สำเร็จ พ.ศ. 2555

2. ประสบการณ์ด้านการทำงาน

ก. ประสบการณ์ด้านการบริหาร

- ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิบูลสงคราม พ.ศ. 2556
- ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิบูลสงคราม พ.ศ. 2557 ถึง ปัจจุบัน (2560)
- ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิบูลสงคราม พ.ศ. 2559 ถึง ปัจจุบัน (2560)

ข. ประสบการณ์ด้านการสอน

ระดับปริญญาตรี

รายวิชาที่สอน	ช.ม. / สัปดาห์	ภาค / ปีการศึกษา
-เทคนิคการบริหาร	3	2/2554
-กลยุทธ์การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเชิงบูรณาการ	3	2/2554
-นโยบายสาธารณะและการวางแผน	3	2/2554
-จริยธรรมสำหรับนักบริหาร	3	2/2554
-การศึกษาอิสระ	4	2/2554
-วิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น	4	1/2555
-จริยธรรมสำหรับนักบริหาร	3	1/2555
-การเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพรัฐประศาสนศาสตร์ 2(90)		1/2555
-การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ	3	2/2555
-การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ	3	2/2555
-การศึกษาอิสระ	4	2/2555
-สัมมนาทางรัฐประศาสนศาสตร์	3	1/2556
-วิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น	4	1/2556
-การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ	3	2/2556
-การศึกษาอิสระ	4	2/2556
-เทคนิคการบริหาร	3	2/2556
-จริยธรรมสำหรับนักบริหาร	3	1/2557
-วิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น	4	1/2557
-ทักษะชีวิต	3	1/2557
-การพัฒนาบุคลิกภาพ	3	1/2557
-การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ	3	2/2557
-การศึกษาอิสระ	4	2/2557
-การเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพรัฐประศาสนศาสตร์ 2(90)		1/2558

-จริยธรรมสำหรับนักบริหาร	3	1/2558
-วิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น	4	1/2558
-ทักษะชีวิต	3	1/2558
-การบริหารเชิงกลยุทธ์ภาครัฐ	3	2/2558
-การศึกษาอิสระ	4	2/2558
-ทักษะชีวิต	3	2/2558
-จริยธรรมสำหรับนักบริหาร	3	1/2559
-การบริหารเชิงกลยุทธ์ภาครัฐ	3	1/2559
-วิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น	4	1/2559
-การศึกษาอิสระ	4	1/2559
-ทักษะชีวิต	3	1/2559
-การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ	3	2/2559
-การบริหารเชิงกลยุทธ์ภาครัฐ	3	2/2559
-การศึกษาอิสระ	4	2/2559
-ทักษะชีวิต	3	2/2559
ระดับปริญญาโท		
-แนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์	3	1/2555
-กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์	3	1/2555
-นโยบายสาธารณะและยุทธศาสตร์การพัฒนา	3	2/2555
-การบริหารองค์การสมัยใหม่	3	2/2555
-การบริหารงานภาครัฐ	3	3/2555
-การบริหารการปกครองท้องถิ่น	3	3/2555
-แนวคิดและทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์	3	1/2556
-กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์	3	1/2556
-การบริหารองค์การสมัยใหม่	3	2/2556
-การบริหารการปกครองท้องถิ่น	3	3/2556
-การบริหารการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม	3	1/2557
-การบริหารองค์การสมัยใหม่	3	2/2557
-การบริหารการปกครองท้องถิ่น	3	3/2557
-กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์	3	1/2558
-การบริหารการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม	3	1/2558
-การบริหารองค์การสมัยใหม่	3	2/2558
-การบริหารการปกครองท้องถิ่น	3	3/2558
-กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์	3	1/2559
-การบริหารการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม	3	1/2559
-การบริหารองค์การสมัยใหม่	3	2/2559

ค. ประสบการณ์ด้านอื่น ๆ

ที่ปรึกษา

- เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2557 – 30 กันยายน 2558 จัดทำโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง “บ้าน วัด โรงเรียน” ในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย โดยรับผิดชอบในกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างให้วัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทางด้านภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นโดยปราชญ์และผู้นำชุมชน เพื่อชักนำและเชื่อมโยงให้บ้านและโรงเรียนใกล้ชิดและเกิดความปรองดอง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

กรรมการบริหาร

- เป็นคณะกรรมการบริหารประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 จนถึงปัจจุบัน
- เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดตั้งคณะนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2559 จนถึงปัจจุบัน
- เป็นกรรมการประจำหลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2555 จนถึงปัจจุบัน

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

- เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการวิพากษ์บทความทางวิชาการ การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2559
- เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวิจัย วารสาร Rajabhat Journal of Science, Humanities & Social Sciences มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2559
- เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อาคาร 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2557
- เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อาคาร 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2558
- เป็นกรรมการและเลขานุการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ณ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่ เมื่อวันที่ 11-12 กรกฎาคม 2558
- เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต อาคาร 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2558

- เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของหน่วยงานภายนอก นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ณ อาคาร 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558

เป็นวิทยากร

- เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “การอยู่ร่วมกันภายใต้ความคิดที่แตกต่างกันและการเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งอย่างมีวิจารณ์ญาณ” ภายใต้โครงการสร้างความเข้มแข็งสู่การปฏิรูปสังคมจังหวัดพิษณุโลก (ระดับภาค) ณ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กองทัพภาคที่ 3 เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2559

- เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติตามบริบทภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในที่สูง” ภายใต้โครงการสวนป่าพันธุ์ไม้หายาก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนุชเทียน อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2559

- เป็นอาจารย์พิเศษ บรรยายในรายวิชา จริยธรรมสำหรับนักรัฐประศาสนศาสตร์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 9-10 เมษายน 2559

- เป็นกรรมการและเลขานุการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ณ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2559

- เป็นกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำพูน เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2559

- เป็นกรรมการและเลขานุการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ณ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2559

- เป็นวิทยากรอบรม “โครงการบริการวิชาการแก่สังคมต้นแบบด้านศิลปวัฒนธรรม (ศาสนพิธีเบื้องต้น)” ณ ห้องสิริราชภัฏ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์) เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2558

- เป็นกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตลำพูน เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559

- เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “การสร้างส่วนราชการเป็นองค์กรที่ใสสะอาดและธรรมะกับความสามัคคี” ณ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2557

- เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง “การเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่อาเซียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ณ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอป่าโมก จังหวัดกาฬงเพชร เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2557

- เป็นวิทยากรบรรยายกิจกรรม “โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” ณ กองทัพอากาศที่ 3 ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2557

- เป็นผู้ทรงคุณวุฒิบรรยายเรื่อง “สารสนเทศในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ AEC” อาคารที่ปวิชญ์ ห้อง ท.209 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2557

- เป็นอาจารย์พิเศษ บรรยายวิชา จริยธรรมสำหรับนักรัฐประศาสนศาสตร์ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬงเพชร เมื่อวันที่ 20-21 ธันวาคม 2557

3. ผลงานทางวิชาการ (วิจัย/บทความ/หนังสือ/ตำรา/เอกสารประกอบการสอนฯ)

หนังสือ

เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ปี 2557)

ตำรา

ตำราวิชาวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (ปี 2559)

เอกสารประกอบการสอน

เอกสารประกอบการสอนวิชา การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ. คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (ปี 2557)

งานวิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง ความหลากหลายทางระบบนิเวศกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ป่าต้นน้ำขมิ้น ในเขตอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ): (ปี 2561)

หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวพื้นเมืองในเขตตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก (โครงการจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์): อยู่ระหว่างดำเนินการ (ปี 2560)

ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโครงการธนาคารบุญในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบรมไตรโลกนาถ 21 เทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ): อยู่ระหว่างดำเนินการ (ปี 2559)

ผู้ร่วมวิจัยโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนำเสนอการถ่ายทอดมิติทางวัฒนธรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นพิษณุโลกสู่สาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ): ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว (ปี 2558)

หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง แนวทางการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอำเภอเมืองจังหวัดสุโขทัย (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม) : ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว (ปี 2558)

หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการค้าแสดงออกด้วยกระบวนการกลุ่ม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม): ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว (ปี 2558)

หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม) : ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว (ปี 2556)

หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะมอ ต.บางระกำ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม): ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว (ปี 2555)

ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ

1) วารสาร Rajabhat Journal of Science, Humanities & Social Sciences, Vol.14 No.2 July-December 2013, pp. 80-92 (TCI, Group 2) บทความวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพจากยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่น้ำท่วม ชุมชนบ้านตะมอ ต.บางระกำ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

2) วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร Vol. 7, No. 2 (2557) : พฤษภาคม - สิงหาคม 2557, หน้า 69-77 (TCI, Group 2) บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

3) วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร Vol. 9, No. 3 (2559) : กันยายน-ธันวาคม 2559 (TCI, Group 2) บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมการค้าแสดงออกด้วยกระบวนการกลุ่ม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ

ผลงานวิจัยที่นำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ (ล่าสุด)

การประชุมวิชาการระดับชาติ พิบูลสงครามวิจัย ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2560 Thailand 4.0 นวัตกรรมและงานวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เรื่อง แนวทางการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

The 1st National and International Conference on Interdisciplinary Humanities and Social Sciences 10 June 2016, Rattana Park Hotel, Phitsanulok, Thailand “The Development of a Presentation Model for the Conveying of the Dimensions of Phitsanulok Indigenous Foods Consuming Cultures to the Public”

รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ได้รับคัดเลือกเป็น “ผู้มีผลงานวิจัยดีเด่น ประจำปี 2557” จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2557

4. ผลงานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม

งานในหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะรองผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่องาน	ผลการปฏิบัติงาน
1.งานส่งเสริมประเพณีไทย และส่งเสริมวัฒนธรรมของนักศึกษา	มีหน้าที่ในการส่งเสริมประเพณีไทย และส่งเสริมวัฒนธรรมของนักศึกษา อาทิ งานลอยกระทง หล่อเทียนเข้าพรรษา ทอดกฐิน เป็นต้น ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. งานจัดกิจกรรมทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการสร้างเครือข่ายหอวัฒนธรรม	กิจกรรมทางศาสนา อาทิ มีการนำบุคลากรและนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเข้าค่ายปฏิบัติธรรม มีการตักบาตรพระเดินหล ปฏิบัติหน้าที่ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
3. งานดูแล/พัฒนา/จัดระบบหอวัฒนธรรม/สำรวจข้อมูลและบริการ/ต้อนรับผู้มาศึกษาดูงานหอวัฒนธรรม	ดูแลงานหอวัฒนธรรม มีการสำรวจข้อมูลและบริการสำหรับนักท่องเที่ยว ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
4. งานจัดแสดง/นิทรรศการ/ป้ายนิเทศหอวัฒนธรรม	มีการจัดนักศึกษาเข้าร่วมการแสดง/รับขอบ/นิทรรศการ ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
5. ดูแลรับผิดชอบงานประกันคุณภาพของในองค์ประกอบที่ 6	รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของในองค์ประกอบที่ 6 ตัวบ่งชี้ที่ 6.10 และ 6.11ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ตัวบ่งชี้ที่ 6.10 และ 6.11	
6. งานส่งเสริม/สนับสนุนศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	มีการส่งเสริม/สนับสนุนศาสนาอาทิ แนวคิดในการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม โดยจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมส่วนป่าทะเลแก้ว ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ผลงานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม ในฐานะรองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม โดยตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานได้สนับสนุน ส่งเสริมและดำเนินการจนก่อให้เกิด ผลสำเร็จทั้งในด้านการกระกันคุณภาพ คือ องค์ประกอบด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ได้ คะแนนเต็ม 5 ทุกปี และมีผลงานต่าง ๆ อีกมากมาย ผลงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่

วัน/เดือน/ปี	เรื่อง	สถานที่
1-3 พ.ย.57	เป็นรองประธานกรรมการดำเนินโครงการ ศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา ครั้งที่ 15	มหาวิทยาลัยพายัพ เขตแม่คาว จังหวัดเชียงใหม่
6 พ.ย.57	เป็นกรรมการฝ่ายพิธีการ งานประเพณีลอยกระทง “พิบูลสงคราม มนต์เสน่ห์แห่งสายน้ำ ครั้งที่ 8	สวนราชมิ่งมงคลภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)
8-9 พ.ย.57	เป็นกรรมการดำเนินงาน ศรีสุขนาฏกรรมลำน้ำน่าน ครั้งที่ 6	ลานวัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม (ส่วนวังจันทร์)
11-13 พ.ย.57	เป็นประธานดำเนินการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางปัญญาพัฒนาสู่ความเป็นผู้นำ (สำหรับผู้บริหาร)	ศูนย์ปฏิบัติธรรม เว็ลพิชวัลเลย์ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
19-21 พ.ย.57	เป็นประธานดำเนินการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะทางปัญญาพัฒนาสู่ความเป็นผู้นำ (สำหรับนักศึกษา)	ศูนย์ปฏิบัติธรรม สวนสุขจริงหน่ออำเภอยอด จังหวัดเชียงใหม่
16 ม.ค.58	เป็นวิทยากรศาสนพิธี“ตักบาตรทำบุญข้าวสารอาหารแห้ง”	ลานวัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม (ส่วนวังจันทร์)
17-19 ม.ค.58	ได้ร่วมดำเนินการจัดการแสดงแสง เสียง และสื่อผสม เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	บริเวณพระราชวังจันทร์อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

13-14 ก.พ.58	เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินงานประชุมวิชาการ “พิบูลสงครามวิจัย 2558”	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทร์)
8 เม.ย.58	ได้เข้าร่วมงานประเพณี มหาสงกรานต์ สืบสานตำนาน ประเพณีไทย ประจำปี 2558	กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
23 เม.ย.58	เป็นรองประธานฝ่ายพิธีการ งาน “เรียงสรวาย สงกรานต์พิบูล” ประจำปี 2558	หอประชุมศรีวชิรโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)
25-26 เม.ย.58	เป็นประธานดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อความเป็นผู้นำ รปศ.	วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช ต.บึงพระ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
21 มิ.ย.58	เป็นกรรมการและเลขานุการ ประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม	ห้องปางอุบล โรงแรมวังจันทร์ ริเวอร์วิว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มิ.ย.-ก.ย.58	เป็นกรรมการและเลขานุการ ดำเนินการจัดการแสดงแสง เสียง และสื่อผสม “สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจอมราชันย์คู่แผ่นดิน” (แสดงทุกวันเสาร์ต้นเดือน)	บริเวณพระราชวังจันทร์อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก
28 ก.ค.58	เป็นประธานโครงการส่งเสริมและอนุรักษ์กิจกรรมสำคัญทางศาสนา พิธีหล่อเทียนพรรษา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม	วัดจันทร์ตะวันตก ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
19 ส.ค.58	เป็นประธานโครงการส่งเสริมกิจกรรมสำคัญทางศาสนา ประเพณี “ทำบุญระหว่างเข้าพรรษา” สำนักศิลปะและวัฒนธรรม	ศาลาพิบูลวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทร์)
8 ส.ค.58	เป็นวิทยากรศาสนพิธี ในโครงการทำบุญตักบาตรและปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ คณะวิทยาการจัดการ ประจำปี 2558	หอประชุมศรีวชิรโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)
3-6ส.ค.58	เป็นกรรมการดำเนินโครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2558	หอประชุมศรีวชิรโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)

31 ต.ค.-1 พ.ย. 2558	เป็นประธานกรรมการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร (นักศึกษา)	ศูนย์ปฏิบัติการธรรมสวนป่าทะเลแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
14 พ.ย.2558	เป็นประธานกรรมการดำเนินงานกิจกรรมทอดกรฐินสามัคคี ประจำปี 2558	วัดป่าวชิรโพธิญาณ ต.ท้ายน้ำ อ.โพทะเลจ.พิจิตร
21 พ.ย.2558	เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินงานเทศน์มหาชาติมหากุศล ประจำปี 2558	หอประชุมศรีวชิรโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
23 พ.ย.2558	ได้เข้าร่วมงานประเพณีลอยกระทง “พิบูลสงคราม มนต์เสน่ห์แห่งสายน้ำ” ครั้งที่ 9 ประจำปี 2558	สวนรัชมังคลาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2 ธ.ค.2558	เป็นประธานกรรมการดำเนินงานกิจกรรมตักบาตรพระเดินหน	ลานศรีสุขนาฏกรรมลำนานาน สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทน์)
13-19 ก.พ. 2559	เป็นประธานกรรมการดำเนินงานสมโภชพระพุทธชินราช ประจำปี 2559	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
17-19 ม.ค. 2559	เป็นประธานกรรมการดำเนินงานจัดการแสดงละครเทิดพระเกียรติ แสง เสียง และสื่อผสม (Light and Sound) “ยอยศยิ่งฟ้า มหาราชแห่งแผ่นดิน” ประจำปี 2559	พระราชวังจันทน์ อ.เมือง จังหวัดพิษณุโลก
14 ก.พ. 2559	เป็นกรรมการและเลขานุการดำเนินงานวันราชภัฏ ประจำปี 2559	หอประชุมศรีวชิรโชติ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. ผลงานดีเด่น/ภาคภูมิใจในขณะดำรงตำแหน่ง

ชื่อผลงาน : โครงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการธรรมสวนป่าทะเลแก้ว ณ สวนป่ารัชมังคลาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ สมัยก่อนสังคมไทยเรามีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีจิตใจโอบอ้อมอารี เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นอยู่แบบสังคมพอเพียง คือพอกินพอใช้ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ในปัจจุบันกระแสของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ทำให้มนุษย์ เกิดความ กตสัน ทางด้านจิตใจอีกทั้งปัจจุบันสังคมไทยกำลังหันไปหาค่านิยมสมัยใหม่ที่ผิด ๆ ยึดติดอยู่กับบริโภคนิยมและวัตถุนิยมเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น ความเจริญทางด้านวัตถุกับความเจริญทางด้านจิตใจไม่สมดุลกัน ส่งผลถึงเด็ก เยาวชน และ

ประชาชนในสังคมมีพฤติกรรม ขาดระเบียบวินัย อีกทั้งยังขาดความคิด ไคร่ครวญให้ตีในการตัดสินใจ ที่จะกระทำการอะไรลงไปทำให้เกิดปัญหาต่างๆของสังคมตามมาเช่น ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เป็นต้นซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้คนในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรม เป็นปัญหาสำคัญและเห็นว่าวิธีการจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้ธรรมะ เป็นกระบวนการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนการจัดโครงการดังกล่าวถือเป็นโอกาสให้บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าและเสริมสร้างความร่วมมือด้านการส่งเสริม เผยแผ่และทำนุบำรุงศาสนา โดยใช้หลักธรรมพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลักในการพัฒนา เพื่อให้บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสร่วมกันทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เรียนรู้การปฏิบัติธรรม น้อมนำคำสอนตามหลักพระพุทธศาสนาไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มุ่งเน้นธรรมะที่จะต้องใช้ในชีวิตประจำวันส่งผลให้เกิดสมาธิและสติปัญญาจะช่วยทำให้มีจิตใจที่โอบอ้อมอารีมีเมตตากรุณา เป็นผู้มีคุณธรรมนำความรู้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามยังมุ่งเน้นในการสร้างอัตลักษณ์ให้บัณฑิตมีคุณธรรมและมีคุณภาพ ซึ่งหนึ่งในลักษณะของบัณฑิตที่มีคุณภาพนั้น ต้องเป็นบัณฑิตที่ตระหนักและเห็นคุณค่าของความเป็นไทย และสามารถปรับตัวให้เข้ากับ การเปลี่ยนแปลงของสังคม ควบคู่ไปกับการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงมีความประสงค์จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนป่าทะเลแก้ว ณ สวนป่ารัชมิ่งคลาภิเษก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้บุคลากร นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตบนหลักการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และฝึกฝนพัฒนาตนตามวิถีธรรมที่นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

2.2 เพื่อส่งเสริมให้บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้เรียนรู้ประวัติพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามหลักศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรมอันดีงามในทางพระพุทธศาสนา

2.3 เพื่อส่งเสริมให้บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป มีระเบียบวินัย ศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรมและความสามัคคี

2.3 เพื่อส่งเสริมให้บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมรู้จักแยกแยะความดีความชั่วออกจากกันได้

2.4 เพื่อส่งเสริมให้บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้นำเอาหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดทักษะในการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

2.5 เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาทั่วไป (GE) และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักคุณธรรมจริยธรรม

3. แผนการดำเนินงานและงบประมาณ

แผนการดำเนินงาน	งบประมาณ			รายจ่าย อื่นๆ	รวม
	ค่าตอบแทน	วัสดุ อุปกรณ์	ใช้สอย		
1. ขั้นตอนการเตรียมการ					
1.1 การขออนุมัติโครงการ					
2.2 การศึกษารูปแบบการจัดตั้ง ศูนย์ปฏิบัติการนอกสถานที่			30,000		30,000
3.3 ปรับปรุงภูมิทัศน์ สวนรัชมัง คลาภิเษก		100,000			100,000
4.4 กฎित्रงไทย knock down จำนวน 3x120,000 หลัง	360,000				360,000
5.5 ปรับพื้นปูนกฎित्रงไทย	5,000	25,000			30,000
6.6 วัสดุอุปกรณ์ปฏิบัติการ		50,000			50,000
2. ขั้นตอนการปฏิบัติการ					
2.1 ประชุมสร้างความเข้าใจการ จัดโครงการ			5,000		5,000
2.2 กำหนดแนวทางการจัด กิจกรรม					
2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงาน					
2.4 ประชาสัมพันธ์การจัดโครงการ		3,000			3,000
2.5 ค่าพิธีกรรมทางศาสนา 3X2,000 บาท/เดือน x12=72,000บาท/ปี	72,000				72,000
3. ขั้นตอนการสรุปและ ประเมินผล					
3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลการทำ กิจกรรม		2,000			2,000
3.2 ประเมินผลก่อนการทำ กิจกรรม		2,000			2,000
3.3 ประเมินผลหลังทำกิจกรรม		2,000			2,000
รวม					656,000

4. ระยะเวลาดำเนินการโครงการ

เป็นโครงการที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

5. สถานที่ฝึกอบรม

ณ สวนรัชมังคลาภิเษกมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนทะเลแก้ว)

6. กระบวนการอบรม

เป็นหลักสูตรที่นำเสนอวิธีการดำเนินชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ การเรียน การงาน การเงิน และความรัก โดยจะเชื่อมโยงให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นความเป็นจริงของชีวิตและวิถีทางที่จะต้องดำเนินต่อไปว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร ชีวิตถึงจะมีความสุข

ตัวอย่างกิจกรรมและหัวข้อการอบรม

- การเรียนรู้ธรรมะด้วยกิจกรรม
- การทำวัตรสวดมนต์นั่งสมาธิเดินจงกรม แผ่เมตตา
- กิจกรรมสอดแทรกคุณธรรม
- กิจกรรมปฏิบัติธรรมวิปัสสนา
- กิจกรรมตักบาตรพระสงฆ์
- กิจกรรมถวายสังฆทาน
- กิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตเช่น
 - ทักษะชีวิต 1 “หลักศาสนพิธี แห่งวิถีพุทธ”
 - ทักษะชีวิต 2 “วิชาสร้างอำนาจ มารยาทสร้างเสน่ห์”
- บูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาทั่วไป (GE) และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลัก

คุณธรรมจริยธรรมด้วยกิจกรรม

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

8. เป้าหมาย

เชิงปริมาณ - กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วยบุคลากรนักศึกษาและประชาชนทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจำนวน 3,000 คน/ต่อปี

เชิงคุณภาพ -ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

9. การประเมินผล

แบบสอบถาม แบบประเมินผล และสังเกตพฤติกรรม

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ตระหนักในค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นปัจจัยในนำไปสู่การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและประเทศชาติสืบต่อไป

สรุปแบบสอบถามการประเมินผลโครงการ

การประเมินโครงการ

ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนป่าทะเลแก้ว ในรายวิชาทั่วไป (GE) และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรธรรมจริยธรรม จำนวน 3,000 คน ผลการประเมิน มีดังนี้

การแปลผลข้อมูล ในการแปลความหมายของข้อมูล แปลผลจากค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{x})	ความหมาย
คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ			
1. การประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ	4.32	0.74	มาก
2. ความเหมาะสมของสถานที่	4.28	0.69	มาก
3. ความเหมาะสมของระยะเวลา(จำนวนชั่วโมง..)	4.19	0.82	มาก
4. ความเหมาะสมของช่วงเวลา	4.12	0.67	มาก
5. การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม	4.26	0.76	มาก
เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ/วิทยากร/ผู้ประสานงาน			
6. ความรอบรู้ ในเนื้อหาของวิทยากร	4.51	0.91	มากที่สุด
7. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.58	0.82	มากที่สุด
8. การตอบคำถาม	4.39	0.73	มาก
9. ความเหมาะสมของวิทยากร ในภาพรวม	4.63	0.86	มากที่สุด
การอำนวยความสะดวก			
10. เอกสาร	4.38	0.81	มาก
11. โสตทัศนอุปกรณ์	4.21	0.79	มาก
12. เจ้าหน้าที่สนับสนุน	4.27	0.86	มาก
13. อาหาร,เครื่องดื่มและสถานที่	4.52	0.74	มากที่สุด
คุณภาพการให้บริการ			

14. ท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะและ ประสบการณ์ใหม่ ๆ	4.37	0.82	มาก
15. ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการ/กิจกรรม นี้ไปใช้ในการเรียน/การปฏิบัติงาน	4.39	0.79	มาก
16. สิ่งที่ท่านได้รับจากโครงการ/กิจกรรมครั้งนี้ตรง	4.52	0.84	มากที่สุด
17. สัดส่วนระหว่างการฝึกอบรมภาคทฤษฎีกับ	4.39	0.76	มาก
18. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากโครงการ/กิจกรรม	4.58	0.93	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	0.80	มาก

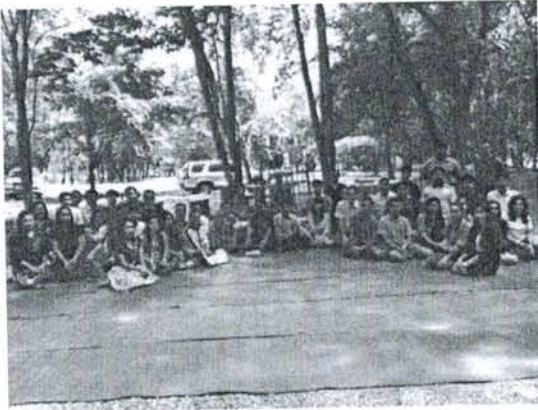
จากตาราง ตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ มีผล
วิเคราะห์ รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D.=0.80) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสม
ของวิทยากรในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D.=0.86) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
ความเหมาะสมของช่วงเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D.=0.67)

ประมวลภาพผลการดำเนินโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการมีผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

ป้ายศูนย์ปฏิบัติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมป่าทะเลแก้ว

นิมนต์พระอาจารย์สายวัดป่า สาขาวัดหนองป่าพง จ.อุบลราชธานี

กิจกรรมสวดมนต์/นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา

โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร มรพส.

กิจกรรมใส่บาตรยามเช้า

กิจกรรมสวดมนต์/ฟังบรรยายธรรม/นั่งสมาธิ

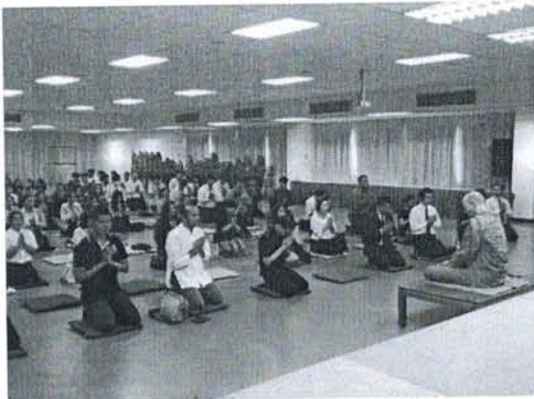
กิจกรรมถวายภัตตาหารเช้า

กิจกรรมฝึกทานอาหารอย่างสำรวมและมีสติ

โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร มรพส.

กิจกรรมฟังบรรยายธรรมโดยพระอาจารย์แก้วลี เจ้าอาวาสวัดป่านานาชาติ

กิจกรรมนันทนาการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม/จิตอาสา

กิจกรรมทำวัตรเช้า/นั่งสมาธิ

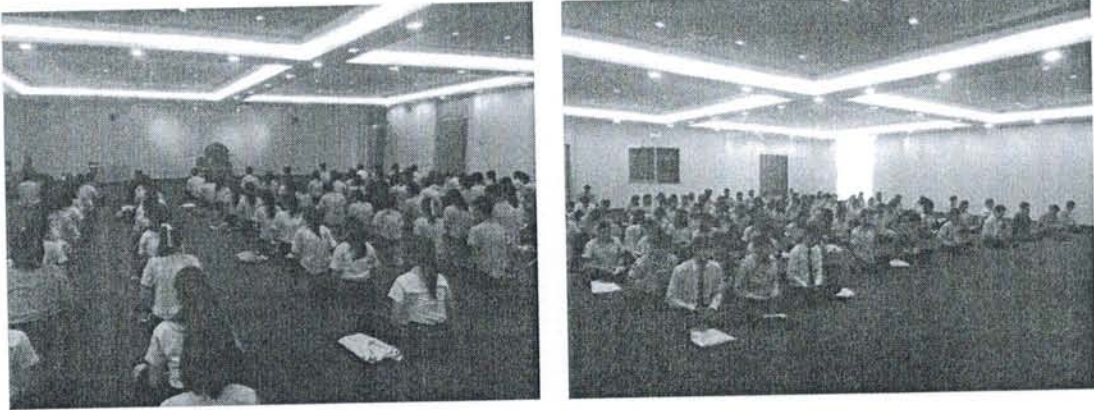
กิจกรรมฟังบรรยายธรรมเรียนรู้และสำรวมตนในสวนป่า

กิจกรรมทำวัตรเย็น/นั่งสมาธิ

กิจกรรมธรรมะสังฆจรฟังบรรยายธรรมในสวนป่า

กิจกรรมธรรมะสัญจรฟังบรรยาย นั่งสมาธิ ห้องสมุดชั้น 4

6. ภาระงานกิจกรรมนักศึกษา (งานปฐมนิเทศ/ปัจฉิมนิเทศ งานชมรม/ชุมนุมนักศึกษา งานสโมสรนักศึกษา งานทัศนศึกษา งานกีฬา งานกำกับดูแลวินัยนักศึกษา การศึกษาดูงานของนักศึกษา ฯลฯ)

วัน/เดือน/ปี	ชื่อโครงการ/กิจกรรม/งาน	หมายเหตุ
23-26 ต.ค.57	โครงการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ภาคเหนือตอนล่าง ณ จังหวัดหนองคาย และมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	
28-30 ม.ค.58	โครงการศึกษาดูงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ณ กรุงเทพมหานคร และศาลาว่าการเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี	
16 ม.ค.58	โครงการแข่งขันกีฬาสัมพันธ์ในโอกาสปีใหม่ 2558 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	
25 พ.ค.58	ประชุมวิชาการเรื่อง วัฒนธรรมพุทธศิลป์ในสังคมไทย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
22-24 มิ.ย.58	โครงการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ณ จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดกาญจนบุรี	
7-10 ก.ค.58	โครงการอบรมเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาล ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ณ จังหวัดตราด และจังหวัดระยอง	

1-3 ก.ย.58	การสัมมนาวิชาการและเสนอผลงานวิจัย“รัฐประศาสนศาสตร์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)	
5-6 ก.ย.58	นำนักศึกษาเข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) ณ จังหวัดเพชรบูรณ์	
1 ต.ค. 2558	เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชมรม “ศูนย์ปฏิบัติการธรรมสวนป่าทะเลแก้ว” มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	
26-28 ม.ค. 2559	นำนักศึกษาเข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานหน่วยงานภาครัฐ ณ กรุงเทพมหานคร	
5-7 มี.ค. 2559	นำนักศึกษาเข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) ณ จังหวัดระยอง	
23-25 ธ.ค.2558	เป็นกรรมการดำเนินงานจัดการแข่งขันกีฬาสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสัมพันธ์ ครั้งที่ 23 “บางแก้วเกมส์”	
18 ธ.ค.2558	เป็นคณะกรรมการประกวดการแข่งขัน “การขับร้องเพลงลูกกรุง” งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 64 ประจำปีการศึกษา 2558 ระดับภาคเหนือ ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	
9-10 ม.ค.2559	เป็นคณะกรรมการประกวดแข่งขัน “ร้องเพลงไทยหัวใจลูกทุ่งปี 2559 ต่อต้านยาเสพติด” ณ ที่อปแลนด์ อาเขต	

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความในแบบประมวลประวัติและผลงานถูกต้องตรงความเป็นจริง
ทุกประการ

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บัตริฐ)

ผู้สมัครเพื่อดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

วันที่ 15 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

วิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ

ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วิสัยทัศน์และแนวทางในการการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บทนำ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการดำเนินตามพันธกิจของหน่วยงานที่ควรมีความสอดคล้องและสนับสนุนพันธกิจในทุกด้านของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยทุกหน่วยงาน อีกทั้งยังต้องมีพันธกิจที่สามารถประสานการทำงานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติอีกด้วยในการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงมีความจำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดในการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับนโยบายทุกระดับที่เกี่ยวข้องและสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบันมาวิเคราะห์ควบคู่กัน ในการนำเสนอวิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามนี้ จึงได้มีการทบทวนแนวคิดและบริบททางสังคมไทยที่สำคัญเพื่อเป็นกรอบแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สังคมไทยเป็นสังคมดำรงอยู่อย่างมั่นคงมาได้จนปัจจุบัน เพราะมีความเข้มแข็งในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งเป็นประดุกสายโลหิตที่หล่อเลี้ยงความเป็นชาติให้ดำรงอยู่ การธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของชาติจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อรักษาและดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยไปตราบนานเท่านานดังจะขออัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร ณ วังท่าพระ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2513 ความว่า

"...งานด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม นั้นคืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญา และทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญ ด้านอื่นๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยได้สืบไป..."

อย่างไรก็ตาม ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการและเทคโนโลยียุคการสื่อสารไร้พรมแดนในปัจจุบันก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิต วิถีสังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์เช่นนี้ส่งผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบอย่างชัดเจน การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี รวมทั้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นพัฒนาการที่รวดเร็วและศักยภาพแห่งการประดิษฐ์คิดค้น และสร้างสรรค์ของมนุษย์อย่างไม่หยุดยั้ง มนุษย์จึงได้รับความสะดวกในการดำเนินชีวิตมากขึ้น แต่ในอีกทางหนึ่ง การไหลเลื่อนของกระแสวัฒนธรรมผ่านความเจริญก้าวหน้าก็นำมาซึ่งผลกระทบเชิงลบอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เกิดความสูญเสีย และสูญสลายของวัฒนธรรมดั้งเดิมในหลายสังคม รวมทั้ง

สังคมไทยก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน ข้อเท็จจริงนี้สอดคล้องกับผลการประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศในร่างแผนแม่บทพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในประเด็นสถานการณ์และแนวโน้มสังคมโลก ซึ่งพบว่า การเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและรูปแบบการบริโภค พลวัตความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลจากกระแสวัฒนธรรมโลกมีสาเหตุจากโลกาภิวัตน์ เกิดการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรม ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทักษะคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้ และการบริโภคในรูปแบบต่างๆ อาทิ การใช้สื่อออนไลน์ในการจับจ่ายใช้สอยและการทำธุรกรรมต่างๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวตนซึ่งกันและกัน การบริโภคสื่อหลายช่องทางในช่วงเวลาเดียวกัน ส่งผลให้คนไทยเข้าถึงข้อมูลได้อย่างไร้ขีดจำกัด เกิดการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย และมีโอกาสสำหรับการสร้างสรรค์สินค้าและบริการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ ขณะเดียวกันอาจก่อให้เกิดวิกฤตทางวัฒนธรรมเนื่องจากการขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม จนทำให้คนไทยละเลยเอกลักษณ์อันดีงามตามแบบวัฒนธรรมไทย มีพฤติกรรมที่เน้นบริโภคนิยมและค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตแบบเร่งรีบ ไม่เคารพในสิทธิคนอื่น ขาดความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสังคมไทย

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับวิกฤติวัฒนธรรมซึ่งนับวันจะมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างหนัก ส่งผลให้มีการดำเนินชีวิตที่ละเลยวัฒนธรรมอันดีงามและมีพฤติกรรมที่รุนแรงมากขึ้น ดังผลการศึกษาเรื่องมิติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรงของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังพบว่าเด็กและเยาวชนจำนวนมากมีประสบการณ์ก่อความรุนแรง ร้อยละ 30.4 ยอมรับว่าเคยทำร้ายคนอื่น ร้อยละ 22.4 ได้เข้าร่วมในการทะเลาะวิวาทเป็นกลุ่ม ตลอดจนถึงพฤติกรรมอันธพาล ช่มชู้ทำให้คนอื่นบาดเจ็บจากการต่อสู้ และพกพาอาวุธปืน ทั้งยังพบว่าภูมิหลังของเด็กที่ใช้ความรุนแรงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่แตกร้าง มีประสบการณ์ถูกช่มชู้ ถูกทำร้ายจากคนในครอบครัวและคนใกล้ชิด มีกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีกิจกรรมทางลบ เช่น ดื่มสุรา เล่นการพนัน และทะเลาะวิวาท เป็นต้น

นอกจากนี้ จากรายงานการสำรวจสภาวะทางสังคมและวัฒนธรรมของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2557 พบว่าเด็กและเยาวชนไทยอายุระหว่าง 13-24 ปี เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ เฉลี่ยลดลงถึงร้อยละ 8 และมีเยาวชนที่เข้าไปใช้บริการในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นประจำเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น ส่วนสภาวะการณ์ของเด็กและเยาวชนไทยด้านคุณธรรมจริยธรรม ในปี 2555 พบว่าเด็กไทยมีความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรมเพียงร้อยละ 56 ลดลงจากร้อยละ 62 ในปี 2552 ส่วนทัศนคติต่อเรื่อง “ความดียังสามารถเอาชนะความชั่วได้” มีเพียงร้อยละ 51 เท่านั้น ร้อยละ 39 บอกว่ายังคงดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา เช่น ถือศีล และปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนหล่อหลอมค่านิยมและวิถีปฏิบัติเรื่องศาสนา คุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนคือครอบครัว ครู และชุมชน แต่ปัจจัยเหล่านี้ก็ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก

ทั้งนี้ จากการทบทวนผลการดำเนินงานในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555- 2559) ที่ผ่านมาสถานะของประเทศในด้านสังคม จากเอกสารประกอบการ

ระดมความคิดเห็นทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าวัฒนธรรมอันดีงามของไทยเริ่มเสื่อมถอย อาทิ การให้คุณค่ากับความสนุกสนาน และความสะดวกสบาย ละเลยเรื่องวินัย มีความเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักเสียสละ ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และขาดความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะการเข้ามาของแรงงานต่างชาติดังกล่าวทำให้เกิดการนำเอาวัฒนธรรมต้นทางผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นจากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤติด้านวัฒนธรรม ทั้งในมิติความเชื่อ ค่านิยม การแต่งกาย ภาษา การสื่อสารและจารีตประเพณีต่างๆ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ไม่รวมถึงความอ่อนไหวของวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์อย่างเห็นได้ชัด

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทในการรักษา สืบสานและธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม จึงควรมีกรอบแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในส่วนการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และการปรับปรุงเพิ่มเติมการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน และให้เป็นไปตามสถานการณ์และแนวนโยบายต่างๆ ได้แก่ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทิศทางการพัฒนาตามร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาระดับชาติอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ.2560–2569) แผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2559–2563) แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (พ.ศ.2559–2564) และแผนยุทธศาสตร์จังหวัดพิษณุโลก (พ.ศ.2557-2560) ประกอบกับแนวโน้มการพัฒนาประเทศชาติตามศาสตร์ของพระราชชา หลังจกเหตุการณ์การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในฐานะเป็นสถาบันนามพระราชทาน และมีความตระหนักร่วมในเรื่องความเป็น “ราชภัฏ” คือ “คนของพระราชชาข้าของแผ่นดิน” จึงควรรนำแนวพระราชดำริของพระองค์มาเป็นแก่นสำคัญ โดยเฉพาะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น เพื่อนำมาบูรณาการในการพัฒนางานอันเป็นการเทิดพระเกียรติคุณและน้อมรำลึกพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ดังจะได้สรุปทบทวนแนวคิดและนโยบายต่างๆ ซึ่งจะกล่าวต่อไป

การทบทวนสถานการณ์ แนวคิดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

1.การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี 2558 ที่ผ่านม ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกก่อตั้งอาเซียน รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมของประเทศเพื่อร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ที่เน้นการปฏิบัติและเชื่อมโยงยิ่งขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในภูมิภาค โดยจะต้องสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง โดยที่ประชาคมอาเซียนทั้งสามเสาหลักมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องไปพร้อม ๆ กัน การกำหนดการก้าวไปสู่ประชาคมเป็นวาระแห่งชาติ จึงควรครอบคลุมทั้งสามเสา เพื่อประกอบกันเป็นประชาคมอาเซียนที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยมีคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติเป็นกลไกระดับประเทศในการประสานการดำเนินงาน และติดตามความคืบหน้าในภาพรวมทุกเสา และมีหน้าที่สำคัญในการ

ผลักดันและสนับสนุนหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในการดำเนินการเพื่อก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน และได้มีการจัดทำแผนงานแห่งชาติสำหรับการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนด้วย

อย่างไรก็ตาม ประชากรในอาเซียนประมาณ 600 ล้านกว่าคน เมื่อเปิดเสรีด้านต่าง ๆ การไปมาหาสู่ระหว่างประเทศจึงเป็นเรื่องง่าย ปัญหาที่จะตามมาคือสิ่งไม่ดีก็เข้ามาง่ายเหมือนกัน ไม่ว่าจะผู้ก่อการร้าย แรงงานเถื่อน อาชญากรรมข้ามชาติ ค้ามนุษย์ ยาเสพติด ปัญหาเหล่านี้จะกลายเป็นปัญหาสังคมและจะเพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศอาเซียน เพราะฉะนั้น ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับสังคมไทยที่จะต้องเตรียมการป้องกันเพื่อมิให้เกิดวิกฤตการณ์ด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะในมิติคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและจารีตประเพณีต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกในสังคมไทย

2. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) เนื่องจากความไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล เมื่อมีรัฐบาลใหม่ นโยบายที่เคยทำไว้ก็เปลี่ยนแปลงไป ไม่มีการมองในระยะยาว และประกอบกับการทำงานของภาครัฐที่ไม่มีการบูรณาการร่วมกัน จึงไม่เกิดการพัฒนาประเทศในทุกภาคส่วน ประเทศจึงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะฉะนั้น ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) เสนอให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มอบหมายให้ทุกหน่วยงานจัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) นำกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ไปหารือกับสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อให้แนวทางปฏิรูปดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) และสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สสน.) จัดทำแนวทางการปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในรูปของคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแลในภาพรวมเพื่อเสนอต่อนายกรัฐมนตรีต่อไป ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นตัวแม่บทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีการวางแผนไว้เป็นวัตถุประสงค์แห่งชาติ มีการร่วมกันทำงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน หลังจากนั้นเมื่อมีรัฐบาลใหม่ก็จะผูกติดอยู่กับยุทธศาสตร์ชาติที่ได้วางไว้แล้ว เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นสังคมที่มีคุณภาพมีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ และคนไทยในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยึดมั่นในหลักคุณธรรมนำไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมต่อไป

3. การเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ “โมเดลประเทศไทย 4.0: สร้างความเข้มแข็งจากภายใน เชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่โลก” หากย้อนหลังไปในอดีต ประเทศไทยมีการปรับโมเดลเศรษฐกิจจาก “โมเดลประเทศไทย 1.0” ที่เน้นภาคเกษตร ไปสู่ “โมเดลประเทศไทย 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และก้าวสู่ “โมเดลประเทศไทย 3.0” ในปัจจุบันที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง และความไม่สมดุลในการพัฒนา กับดักเหล่านี้เป็นประเด็นที่ท้าทายรัฐบาล ในการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อก้าวข้าม “ประเทศไทย 3.0” ไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งรัฐบาลต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” กล่าวคือในปัจจุบันเรายังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” หมายถึง การขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติ ได้แก่

(1) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม”

(2) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

(3) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

โมเดลประเทศไทย 4.0 จึงเป็นการพัฒนา “เครื่องยนต์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจยุคใหม่”(NewEnginesofGrowth) ด้วยการแปลง “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ” ของประเทศที่มีอยู่ 2 ด้านคือ “ความหลากหลายเชิงชีวภาพ” และ “ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม” ให้เป็น “ความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน” กล่าวโดยสรุป กระบวนทัศน์ในการพัฒนาภายใต้ “โมเดลประเทศไทย 4.0” มี 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

(1) เป็นจุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

(2) เป็น “ReformAction” ที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน

(3) เป็นการรณรงค์กำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” ที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรระดับโลก ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของการ “รู้จักเต็ม รู้จักพอ และรู้จักปัน”

5.การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลางทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลง คือ การขยายตัวของอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ อาทิ บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน และการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ ที่สำคัญต่อประเทศไทยโดยเฉพาะการเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จะมีผลกระทบต่อพัฒนาสังคมของไทย โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะรองรับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งย่อมมีผลทางอ้อมต่อการส่งเสริมคุณธรรมและการที่ไทยเข้าสู่เศรษฐกิจโลกทำให้สังคมไทยเปิดกว้างสู่โลกาภิวัตน์ และเกิดการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมอย่างไร้พรมแดนเข้าสู่สังคมไทยโดยขาดความรอบรู้ที่จะเป็นภูมิคุ้มกันในการกลั่นกรองที่ดีได้ส่งผลกระทบต่อระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรมการดำรงชีวิตและการปฏิสัมพันธ์ในสังคมไทยให้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิม คนไทยมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่ม มากขึ้น ขาดจิตสำนึกสาธารณะ ให้ความสำคัญส่วนตนมากกว่าส่วนรวมการให้คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นคนและการยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิตเริ่มเสื่อมถอยลง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาติถูกกลืนและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่น้อย

6.แนวนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงนโยบายที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานของกระทรวงวัฒนธรรมในปี งบประมาณ 2560 ไว้ ดังนี้

1.กรอบนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมที่มุ่งการขับเคลื่อนประเทศชาติด้วยมิติทางวัฒนธรรม 3 มิติ ได้แก่

1.1 ปลุกฝัง ส่งเสริม พัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่มีความสงบสุข บนพื้นฐานค่านิยมแห่งความเป็นไทย 12 ประการ (ตามนโยบายหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ)

1.2 สร้างความอยู่ดีมีสุข การกินดีอยู่ดี นำรายได้ที่ยั่งยืนสู่ครัวเรือน ท้องถิ่น ประเทศชาติ จากการท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางวัฒนธรรมและสินค้าจากภูมิปัญญาไทย

1.3 สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของผู้คนในชาติ และสร้างสัมพันธ์อันดีกับนานาชาติ

2. จุดเน้นการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่

2.1 การเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบสานมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรม

2.2 การส่งเสริมอัตลักษณ์ไทยและความเป็นไทย

2.3 การเสริมสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ รวมถึงเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

2.4 การพัฒนาและบริการการเรียนรู้และการวิจัยทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

2.5 การนำทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรม มาต่อยอดและสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจ

2.6 การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรม

2.7 ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม

2.8 การพัฒนาความร่วมมือกับประชาคมอาเซียน และนำภาพลักษณ์ไทยสู่สากล

2.9 การพัฒนาสมรรถนะองค์กรและศักยภาพภาคีเครือข่ายทางวัฒนธรรม

7. แผนยุทธศาสตร์จังหวัดพิษณุโลก (พ.ศ.2557-2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์(Vision) ไว้ว่า “พิษณุโลก: เมืองบริการสีเขียวอินโดจีน” ซึ่งในมิติด้านศิลปวัฒนธรรมสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการโดยมีกลยุทธ์ดังนี้

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวและกีฬา

2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวใหม่

3. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวและกีฬา

4. พัฒนาบุคลากรและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา

5. พัฒนาขีดความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดท่องเที่ยว

จากยุทธศาสตร์จังหวัดพิษณุโลก มีความเชื่อมโยงในเรื่องความเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการภาคเหนือตอนล่าง ตลอดจนให้บริการด้านการท่องเที่ยว

8. แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพ.ศ. 2559-2564ได้กำหนดวิสัยทัศน์(Vision)ไว้ว่า “เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏต้นแบบ ที่น้อมนำคุณธรรม จริยธรรมและความรู้ตามแนวพระราชดำริ บูรณาการกับการปฏิบัติภารกิจ การผลิตบัณฑิต การวิจัยการบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่มีคุณค่าสู่ท้องถิ่น ทำให้ชุมชนเข้มแข็งพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” และได้กำหนดปรัชญา(Philosophy)ไว้ว่า “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น”และมีพันธกิจตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ระบุไว้ใน มาตรา 7 “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดินฟื้นฟูการเรียนรู้ เชิดชู

ภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู” จึงกำหนดพันธกิจ(Mission)ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามไว้เป็น 4 ประการ คือ

1. เพิ่มคุณค่าการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแบบบูรณาการโดยการน้อมนำคุณธรรม จริยธรรมและความรู้ตามแนวพระราชดำริฯ
2. ผลิตบัณฑิตโดยเน้นบัณฑิตนักปฏิบัติ ด้วยกระบวนการบูรณาการการวิจัยและพัฒนาแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
3. สร้างองค์ความรู้ ด้วยหลักสูตรที่สามารถรองรับสถานการณ์ปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
4. จัดการระบบการภายในโดยเน้นการบริหารแบบจัดการตัวเอง เพื่อพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ ในส่วนการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น ในแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว กำหนดไว้เป็น “ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับการทำนุบำรุงงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง” โดยมีเป้าประสงค์ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นแหล่งองค์ความรู้ เชิดชูภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่น ที่สร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ และดำรงอยู่ได้ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงและมีกลยุทธ์ ได้แก่

1. ทบทวน ปรับระบบกลไกการบริหารงานที่เอื้อต่อการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม
2. บูรณาการการทำนุบำรุงงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมกับภารกิจหลัก

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ รวมทั้งการวิเคราะห์แนวโน้มด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย ดังจะกล่าวต่อไป นี้ เป็นฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการนำไปเป็นกรอบแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต่อไป

การวิเคราะห์แนวโน้มด้านวัฒนธรรมของประเทศไทย

จากสถานการณ์ต่างๆ ข้างต้น ประกอบกับจากการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ศึกษาทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ประเด็นเกี่ยวกับสถานะของประเทศด้านสังคมในเรื่องวัฒนธรรมนั้น พบว่า วัฒนธรรมอันดีงามของไทยเริ่มเสื่อมถอยและสังคมไทยมีแนวโน้มเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้นอาทิการให้คุณค่ากับความสนุกสนานและความสะดวกสบายละเลยเรื่องวินัยมีความเห็นแก่ตัวไม่รู้จักเสียสละไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และขาดความรับผิดชอบนอกจากนี้ยังมีแนวโน้มการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะการเข้ามาของแรงงานต่างชาติที่ก่อให้เกิดการนำเอาวัฒนธรรมต้นทางผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ทั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญของปัญหาดังกล่าว เกิดจากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมสู่ยุคโลกาภิวัตน์(Globalization) กล่าวคือ สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลถึงการ

เปลี่ยนแปลงของประเทศไทยด้วย เนื่องมาจากสังคมไทยรับวัฒนธรรมต่างประเทศมาเป็นจำนวนมาก จากเดิมเป็นสังคมแบบระบบเครือญาติมีความใกล้ชิดกัน อยู่กันเป็นครัวเรือนเปรียบเสมือนญาติพี่น้องกัน เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือเรื่องใหญ่ สังคมไทยมีความเกื้อกูลกัน มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม มีความใกล้ชิดกับวัดและโรงเรียน วัฒนธรรมไทยได้รับอิทธิพลจากครอบครัวเป็นหลัก โดยเฉพาะด้านขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งหากประเทศไทยไร้ซึ่งวัฒนธรรมย่อมส่งผลให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกันเป็นสังคมใหญ่ระดับชาติได้ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ประเพณีปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาและเป็นการแสดงให้เห็นพฤติกรรมของคนในสังคมซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามพื้นที่อยู่อาศัย ศาสนา และสังคม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในสังคมมากขึ้นอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากการติดต่อสื่อสารกัน ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาวะของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันตามไปด้วย ทั้งนี้วัฒนธรรมของแต่ละภาคย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสภาพสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

อนาคตทางวัฒนธรรมจึงกล่าวได้ว่ามีแนวโน้มสู่การเปลี่ยนแปลงแน่นอน เพราะบริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไป แต่การที่วัฒนธรรมบางส่วนหรือส่วนใดจะยังคงอยู่แบบดั้งเดิมหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคปัจจุบัน คือ หากสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงสูงด้วยปัจจัยด้านโลกาภิวัตน์หรือโลกไร้พรมแดน ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต แนวนับอยู่กับเทคโนโลยี การสื่อสาร และความทันสมัยในเรื่องต่าง ๆ อย่างเต็มรูปแบบ ก็เป็นที่แน่นอนว่า วิถีแห่งวัฒนธรรมย่อมจะต้องเปลี่ยนแปลงทั้งในลักษณะปรับตัวให้เข้ากับสังคมรูปแบบใหม่ และเปลี่ยนรูปแบบแตกต่างออกไปจากเดิม โดยมีรากฐานจากวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งจากสถานการณ์ปัจจุบันจะเห็นได้จากข้อมูลข้างต้นว่า วัฒนธรรมต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วเพราะปัจจัยทางสังคมดังกล่าวมา คือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสังคมเกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความทันสมัย (Modernization) ยอมรับวัฒนธรรม ค่านิยมมาจากชาติตะวันตก รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทยจากในสังคมอดีต

2) การขับเคลื่อนแนวคิดด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม หากสังคมไทยมีกระบวนการคัดกรองทางวัฒนธรรม จนสามารถแยกแยะประเด็นทางวัฒนธรรมโดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกันในการธำรงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ทรงคุณค่าไว้ให้มั่นคง ยั่งยืน และมีการเผยแพร่แนวนโยบายนั้นลงสู่การปฏิบัติ รวมทั้งได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน ก็จะเป็นพลังการขับเคลื่อนที่สร้างความเข้มแข็งให้วัฒนธรรมของไทยดำรงอยู่ต่อไป แม้บริบทต่างๆ ภายนอกจะเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ต้องสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดร่วมกันว่าวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีตเป็นต้นมา เป็นเอกลักษณ์ที่มีความสำคัญต่อสังคม ชุมชน เช่น การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ศิลปกรรม กฎหมาย คุณธรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ อันเป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมของสังคมเชื้อชาติต่างๆ กลายเป็นประเพณีประจำชาติ และสืบทอดต่อกันมา หากคนไทยมีการธำรงรักษาในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี สืบทอดต่อกันไป จนกลายเป็นวัฒนธรรมของชาติต่อไปในอนาคต เป็นคุณค่าทางจิตใจและเป็นเครื่องหล่อหลอมกลมเกลียวสังคมไทยให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์และแนวทางในการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในช่วงระยะเวลา 4 ปี โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สนองตอบความต้องการด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนด้วยทุนทางวัฒนธรรมสู่นวัตกรรมเชิงพาณิชย์

2. แนวทางในการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

จากวิสัยทัศน์ข้างต้นมีแนวทางในการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่สำคัญโดยมีจุดเน้นที่การพัฒนางานตามพันธกิจและวิธีการหรือแนวทางดำเนินการที่ควรจะเป็น ดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาสำรวจและวิจัยองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- มีการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง

- การศึกษา สำรวจ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในฐานข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

- การจัดทำศูนย์ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อเป็นศูนย์กลางของข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาในการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างสำนักศิลปะและวัฒนธรรมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

- ดำเนินการกำหนดโจทย์วิจัยจากปัญหาพื้นฐานในเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ในการพัฒนานวัตกรรมจากทุนทางวัฒนธรรม โดยบูรณาการบุคลากร นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และชุมชนในพื้นที่กับรายวิชาพิเศษหรือวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

- การนำเสนอผลการวิจัยโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งเอกสารทางวิชาการ สื่อประชาสัมพันธ์ การเสนองานที่ประชุมวิชาการต่าง ๆ

- ต่อยอดผลการวิจัยสู่นวัตกรรมเชิงพาณิชย์ โดยร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้ นำรายได้เข้าสู่มหาวิทยาลัย บุคลากรมีภาระงานและมีส่วนช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2 การอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

-การอนุรักษ์ โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

-การฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม

-การสืบสานควรมีการสานต่องานเดิมโดยริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพควรนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

-การถ่ายทอด โดยการนำภูมิปัญญาที่ผ่านมามาเลือกสรรกลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ

-ส่งเสริมกิจกรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

-การเผยแพร่ โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง โดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

-การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่าง ๆ

2.3 การทำนุบำรุง ส่งเสริม เผยแพร่ และบูรณาการศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติร่วมกับการเรียนการสอนโดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- การจัดกิจกรรมในวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างสมเกียรติ

- การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยทุกระดับ

- การจัดกิจกรรมอบรมนักศึกษา บุคลากร และประชาชนด้านศิลปวัฒนธรรมแบบบูรณาการกับการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ ความเข้าใจ ตระหนักความสำคัญและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความ เป็นไทย

- การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยใช้รูปแบบวิธีการและช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ

- การจัดทำนิตยสารการหมุนเวียน ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมด้านต่างๆ สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตของคนในบริบทพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกและภาคเหนือตอนล่าง

- การจัดตั้งคณะทำงานและประสานเครือข่ายด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเพื่อการบริการองค์ความรู้แก่ท้องถิ่นตามความต้องการ

- การประชาสัมพันธ์ศักยภาพของหน่วยงานด้านการบริการองค์ความรู้เพื่อเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม

- การจัดตลาดนัดทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความกระตือรือร้นในการทำนุบำรุงและหวงแหนศิลปวัฒนธรรมของไทย และเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าสินค้าทางศิลปวัฒนธรรมให้เป็นที่ประจักษ์

- การประกาศยกย่องบุคคล องค์กร ชุมชน หน่วยงานที่มีผลงานโดดเด่นด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเป็นประจำทุกปี

2.4 การพัฒนาหน่วยงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- การจัดทำเอกสารข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา บุคลากรและประชาชน

- การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพเพื่อการเผยแพร่อย่างแพร่หลาย

- การจัดประชุม สัมมนา และเสวนาวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง

- การสร้างชุมชนเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม

- การจัดบรรยากาศอาคารสถานที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรมให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม

- การสานต่อ ปรับปรุงพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม และเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ อาทิ ศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง หน่วยงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

2.5 การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมไทยสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- การจัดอบรมผู้นำท้องถิ่นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมไทยในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต

- การส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแกนนำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมไทยเพื่อสร้างฐานรากของการพัฒนาที่ยั่งยืน

- การคัดเลือกชุมชน องค์กร บุคคลต้นแบบการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ/หรือวิถีวัฒนธรรมไทยมาปรับใช้กับการพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาสังคม
- การจัดกิจกรรมขับเคลื่อนสันติสุขของสังคมบนพื้นฐานศาสตร์พระราชาและวิถีวัฒนธรรมไทย

2.6 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- การพัฒนาทักษะการทำงานของบุคลากรของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมให้มีความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานรองรับกับภาระงานตามพันธกิจและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ
- การศึกษาดูงานสำนักศิลปะและวัฒนธรรมต้นแบบที่มีการบริหารจัดการงานที่มีประสิทธิภาพ
 - การบริหารจัดการโดยใช้ระบบการจัดการความรู้ (Knowledge management)
 - การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ได้แก่การมีส่วนร่วม การปฏิบัติตามกฎระเบียบความโปร่งใสความรับผิดชอบต่อสังคม ความสอดคล้องความเสมอภาคความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและการมีเหตุผล
 - การจัดระบบการบริหารงานภายในหน่วยงานที่สามารถอำนวยความสะดวก และการให้บริการทางวิชาการต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
 - การจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และประยุกต์ใช้ ICT สำหรับการสื่อสารและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม
 - การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคาร สถานที่ และภูมิทัศน์ ให้ได้มาตรฐานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ
 - การสร้างและรักษาเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรม
 - การสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรและคณะทำงานของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมทุกคนให้มีพลังใจที่เข้มแข็งและมุ่งมั่นในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ

3. จุดเน้นของการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

จุดเน้นสำคัญของการพัฒนาสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มีดังนี้

- การพัฒนาฐานการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการองค์กรที่ผ่านมา เพื่อให้เห็นจุดเด่นและจุดด้อย รวมทั้งโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินงานให้ชัดเจนเพื่อมาทบทวนแผนยุทธศาสตร์และแผนการปฏิบัติงานต่อไป
- การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะเฉพาะด้านและมีทักษะการทำงานเป็นทีม
- มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายในมหาวิทยาลัยให้ร่วมดำเนินการและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนใจ และภาคภูมิใจ
- การสร้าง ขยายและรักษาเครือข่ายความร่วมมือ ให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทุกระดับ เพื่อให้งานต่าง ๆ มีประโยชน์ เกิดคุณค่าอย่างแพร่หลาย และมีความยั่งยืน

- การประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และการยอมรับจากสังคมอย่างแพร่หลาย แต่อยู่บนพื้นฐานความซื่อสัตย์ จริ่งใจและความเป็นจริง
- การสร้างฐานข้อมูล แหล่งเรียนรู้ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีชีวิต มีการเคลื่อนไหวกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นต้นแบบในอนาคต

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บัตริฐ)

ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก

ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของจังหวัดพิษณุโลก

ประเพณีงานแข่งเรือยาวประเพณี อำเภอเมือง

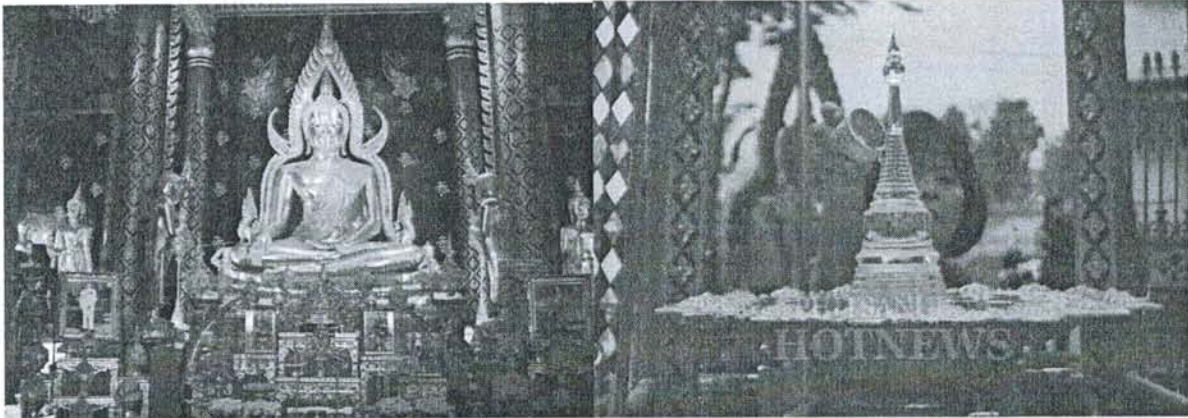
การแข่งขันเรือยาวเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก สืบทอดมาเป็นเวลาช้านานจนกระทั่งปัจจุบัน จัดขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนกันยายน ของทุกปี บริเวณหน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จัดการแข่งขันเรือยาวประเพณีขึ้น ณ ลำน้ำน่าน

วิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำน่าน มาตั้งแต่ครั้งสร้างเมือง เปรียบเสมือนสายโลหิตที่คอยหล่อเลี้ยงชาวสองแควให้คงความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเดิมในอดีตชาวบ้านนั้นมีการใช้คมนาคมทางเรือ เรือจึงเป็นพาหนะสำคัญของชาวบ้านในการสัญจรติดต่อกันแต่อดีต และกาลต่อมาได้เกิดวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตก่อให้เกิดประเพณีทางน้ำ อันเป็นที่มาของชาวบ้าน คือ การแข่งขันเรือยาวประเพณี

ในอดีตมีการทำพิธีทอดผ้าป่าหัวเรือเพื่อนำถวายผ้าห่มหลวงพ่อพระพุทธรูป และในภาคบ่ายก็จะพายเรือล่องกลับบ้าน ในระหว่างทางก็จะมีการละเล่น ร้องรำทำเพลง สนุกสนานไปตลอดทาง ตลอดจนมีการประลองกำลัง ประลองฝีพาย พายเรือแข่งขันกัน จนกลายเป็นความสามัคคีผ่านการแข่งขันเรือยาวประเพณี เมื่อการชิงชัยความเป็นเจ้าสายน้ำเริ่มขึ้น จนเกิดการเป็นประเพณีการแข่งขันเรือยาวอย่างเช่นปัจจุบันนี้

¹เที่ยวทั่วไทย.com. งานแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน พิษณุโลก สืบสานประเพณีแห่งสายน้ำสองแคว. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2560, จาก www.เที่ยวทั่วไทย.com/งานแข่งขันเรือยาวชิงถ้วยพระราชทาน พิษณุโลก สืบสานประเพณีแห่งสายน้ำสองแคว.

ประเพณีสงฆ์พระพุทธรูปราชสงกรานต์ อำเภอเมือง

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือ วัดใหญ่ อัญเชิญพระพุทธรูปราชจำลอง และพระบรมสารีริกธาตุ มาประดิษฐานเพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนสงฆ์ เพื่อความเป็นสิริมงคลในช่วงวันขึ้นปีใหม่ไทย ก่อนเดินทางไปท่องเที่ยวและกลับภูมิลำเนาไปทำบุญและเล่นน้ำในช่วงเทศกาลสงกรานต์

พุทธศาสนิกชนเดินทางมากราบไหว้พระพุทธรูปราช พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านเมือง เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวและที่บริเวณลานหน้าพระวิหารหลวงพ่อพระพุทธรูปราช พุทธศาสนิกชนได้ร่วมกันสงฆ์พระพุทธรูปราชจำลองและพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว เนื่องในโอกาสเทศกาลวันสงกรานต์ เพื่อเป็นการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามให้ดำรงคงอยู่สืบไป²

ประเพณีงานสมโภชพระพุทธรูปราช อำเภอเมือง

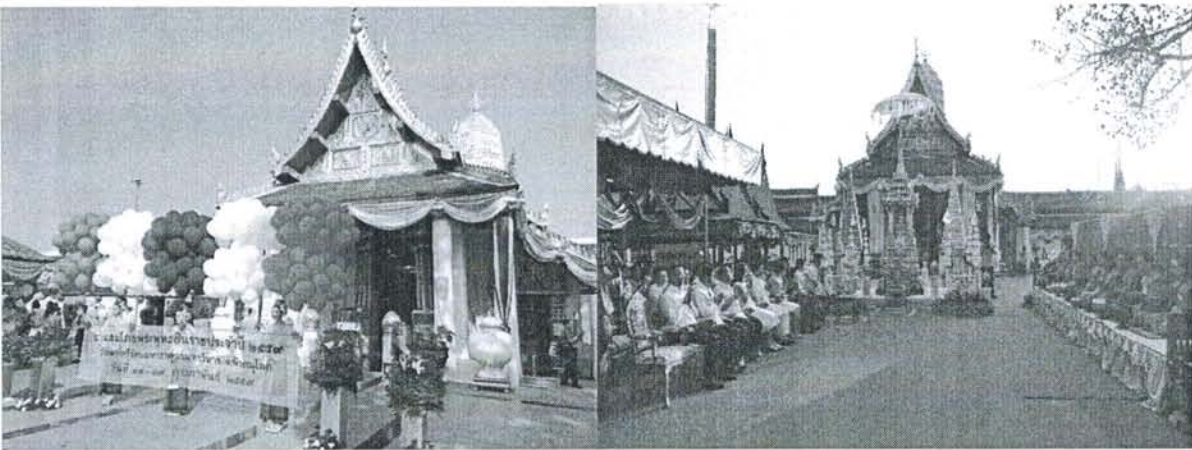
งานสมโภชพระพุทธรูปราชมีมาแต่โบราณกาล เมื่อพระมหากษัตริย์เสด็จมานมัสการพระพุทธรูปราชแล้ว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีงานฉลองสมโภชพระพุทธรูปราช ๓ วันบ้าง ๕ วันบ้าง ๗ วันบ้าง ต่อมาทางจังหวัดพิษณุโลกได้ริเริ่มกำหนดเป็นงานประจำปีขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๗ โดยกำหนดเอาวันเพ็ญเดือนสามเป็นต้นไปมีการฉลอง ๗ วัน ๗ คืน เพื่อให้ประชาชนได้มานมัสการพระพุทธรูปราช เพื่อเป็นสิริมงคล และพักผ่อนหย่อนใจด้วยการชมมหรสพ เลือกซื้อสินค้าพื้นบ้านจากจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดต่าง ๆ กลับบ้านไปเป็นที่ระลึกและใช้ในครอบครัว การสมโภชพระพุทธรูปราช เป็นการเฉลิมฉลองพระคู่บ้านคู่เมืองของเมือง และเป็นที่เคารพ

² สำนักข่าวพิษณุโลก. (2 เมษายน 2560) สงฆ์พระพุทธรูปราชสงกรานต์ที่วัดใหญ่. สืบค้นเมื่อ(27 มกราคม 2560). จาก <http://www.phitsanulok.news/?p=212>.

สักการะของชาวเมืองพิษณุโลก และพุทธศาสนิกชนทั่วไป แสดงถึงความยึดมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนา และเป็นการพักผ่อนหย่อนใจของชาวนาชาวไร่หลังฤดูการเก็บเกี่ยว

พิธีกรรมจะมี ๒ ช่วง คือ พิธีเปิดงาน และพิธีไหว้พระพุทธชินราชของ ประชาชน พิธีเปิดงาน จะจัดงานในตอนเย็นของวันก่อนวันงาน โดยนิมนต์พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ทำพิธีทางศาสนา และเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานในพิธี ผู้ร่วมงานได้แก่ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนทั่วไป

การจัดงานสมโภชนอกจากพิธีทางศาสนาแล้ว ยังมีมหรสพทั้งดนตรี ภาพยนตร์ ลิเก การละเล่นพื้นเมือง และการออกร้านจำหน่ายสินค้า เครื่องอุปโภค บริโภค ของที่ระลึก สินค้าพื้นเมืองจากกลุ่มแม่บ้านหน่วยงานเอกชน จากจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอื่น ๆ ในทุกภาคของประเทศไทย³

ประเพณีปกรังชัย อำเภอนครไทย

ประเพณีปกรังชัยเป็นประเพณีของชาวนครไทย จังหวัดพิษณุโลกมีความเชื่อและศรัทธากับประเพณีหนึ่งที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนานและกลายเป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวนครไทยที่จะต้องจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ประเพณีที่ว่าคือประเพณีปกรังชัยหรือการแห่ธงขึ้นไปปักบนยอดเขาข้างล่าง ในวันขึ้น 14-15 ค่ำ เดือน 12 ชาวนครไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีปกรังชัยอยู่หลายอย่าง เช่น ความเชื่อที่ว่า การปักธง บ้านเมืองจะร่มเย็นเป็นสุข หากปีไหนไม่ได้ทำ จะเกิดอาเภทกับบ้านเมือง บ้างก็เชื่อว่าการปักธงเป็นการระลึกถึงการประกาศชัยชนะของพ่อขุนบางกลางท่าว หรือความเชื่อที่ว่า การชักธงขึ้นเป็นอาณัติสัญญาณให้มีการเตรียมไพร่พลไว้รับมือกับศัตรูที่เข้ามารุกราน ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับชัยชนะของพ่อขุนบางกลางท่าว ดูจะเป็นความเชื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุด จึงได้ตั้งชื่อประเพณีนี้ว่า ประเพณีปกรังชัย

³ ประเพณีไทยดอทคอม. งานสมโภชพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก. (26 กุมภาพันธ์ 2560). จาก <http://www.prapayneethai.com/งานสมโภชพระพุทธชินราช-วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร-จังหวัดพิษณุโลก>.

สำหรับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในวันประเพณีปักธงชัยในอดีตนั้น จะเริ่มจากวันขึ้น 14 ค่ำ ผู้นำหมู่บ้านจะออกประกาศบอกเรียไรฝ้ายจากชาวบ้านในชุมชน แล้วนัดกันเอาฝ้ายมารวมเป็นกองกลางที่บ้านของผู้นำหมู่บ้าน ปั่นฝ้าย แล้วนำฝ้ายที่ปั่นได้ไปทอจนได้เป็นผืนธง จำนวน 3 ผืน มาใส่หิ้วทำยผืนธง ในวันขึ้น 15 ค่ำ ชาวบ้านจะนำอาหารคาวหวาน และนิมนต์พระภิกษุขึ้นไปยังเทือกเขาข้างลัวงเพื่อฉันเพลขึ้นที่นั่น หลังจากนั้นจะมีการถวายธงผ้าขาวกับพระภิกษุ และการสวดชัยมงคลคาถา ก่อนที่ชาวบ้านจะนำธงผ้าขาวผูกติดด้ามไม้ไผ่ขึ้นไปปักบนยอดเขา หลังเสร็จพิธีก็จะมีการร้องรำทำเพลงด้วยดนตรีพื้นบ้านอย่างสนุกสนานลงมาจากยอดเขา ซึ่งประสงค์สำคัญของประเพณีปักธงชัยนี้ คือ การสร้างความสามัคคี กลมเกลียวกันของคนในชุมชนที่ร่วมแรงร่วมใจในการปั่นฝ้าย ทอเป็นผืนธง และยังเป็นการแสดงถึงความกตัญญูรู้คุณบรรพบุรุษที่ได้เสียสละ เอาชีวิตเข้าแลกเพื่อแผ่นดินที่อยู่อาศัย⁴

ประเพณีการเล่นนางด้ง อำเภอนครไทย

ชาวนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม วิถีชีวิตต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ หากปีใดฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาลเกษตรกรก็จะได้รับความเดือดร้อนลำบาก จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอ้อนวอนร้องขอต่อเทพยดาสิ่งที่ตนเคารพ เชื่อถือ เรียกว่าทำพิธีขอฝน หากปีใดฝนแล้ง ชาวบ้านจะมาปรึกษากันว่าควรประกอบพิธีขอฝนด้วยวิธีใด เช่น การแห่นางแมว การเล่นนางด้ง การเล่นนางซ้อง การเล่นนางควาย หรือการเล่นนางสุ่ม เป็นต้น การเล่นนางด้ง เป็นพิธีการขอฝนพิธีหนึ่งของชาวนครไทย ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนทุกวันนี้ การประกอบพิธีการเล่นนางด้งเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือ ร่วมใจ ความสามัคคีปรองดองและ เป็นการแก้ปัญหาของท้องถิ่นร่วมกัน

พิธีกรรม

1. เมื่อชาวบ้านตกลงกันว่าจะทำพิธีขอฝนด้วยการเล่นนางด้งแล้วจะแบ่งหน้าที่กันดังนี้

⁴ข่าวสด. (25 พฤศจิกายน 2558). ชาวนครไทยแห่ธงขึ้นปักยอดเขาข้างลัวง สืบสานประเพณี-ระลึกถึงเจ้าเมืองบางยาง. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2560, จาก https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1448452801.

กลุ่มที่ 1 จัดหาอุปกรณ์ในการเล่นนางด้ง คือ กระจดด้งฝัดข้าว ๑ ใบ พร้อมอุปกรณ์ในการเชิญผีนางด้ง มีหมาก พลุ ดอกไม้ ธูป เทียน น้ำ แป้งหอม

กลุ่มที่ 2 จัดเตรียมด้านสถานที่ที่จะทำพิธีขอฝน

กลุ่มที่ 3 ไปแจ้งให้ชาวบ้านทุก ๆ หมู่บ้านทราบโดยทั่วถึงกัน และให้มาร่วมพิธี

2. ครั้นถึงกำหนดวันประกอบพิธีกรรม เจ้าพิธีหรือคนทรง ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่เคยทำพิธีมาก่อน (แต่ละหมู่บ้านจะมีเจ้าพิธีหรือคนทรงเพียงคนเดียวหรือสองคนเท่านั้น) จะเริ่มพิธีเชิญขวัญและร้องขวัญอัญเชิญ

3. หลังจากอัญเชิญเทวดาแล้ว ชาวบ้านที่มาร่วมพิธีขอฝนจะช่วยกันร้องเพลงนางด้ง เพื่อให้ผีนางด้ง มาเข้าสิงที่กระจดด้ง ซึ่งเจ้าพิธีหรือคนทรงเป็นคนจับกระจดด้ง เมื่อนางด้งเข้าสิงในร่างคนทรงแล้ว กระจดด้งจะสั่น และพากระจดด้งร้อนไปเรื่อย ๆ บางทีจะมีการเสี่ยงทาย โดยมีผู้นำภาชนะตักน้ำไปช้อนไว้ไม่ไกลจากบริเวณ ประกอบพิธี ถ้านางด้งที่เข้าคนทรงหาภาชนะตักน้ำที่ช้อนนั้นพบ เชื่อกันว่าปีนั้นฝนจะตกต้องตามฤดูกาลหรือ บริบูรณ์ดี บางทีก็เสี่ยงทายว่า ถ้าฝนฟ้าจะตกต้องตามฤดูกาล ขอให้นางด้งฝัดข้าว ซึ่งถ้าคนทรงออกมารำฝัด ข้าวอย่างสวยงาม แสดงว่าปีนั้นฝนจะดีด้วย⁵

ประเพณีเวียนเทียนห่มผ้าเจดีย์ยอดดวน อำเภอวังทอง

⁵ พิษณุโลกฮอตนิวส์. (4 พฤศจิกายน 2256). ชาวนครไทย สืบสานประเพณีนางด้ง-นางควาย. สืบค้นเมื่อ (27 มกราคม 2560). จาก <http://www.phitsanulokhotnews.com/2013/11/04/45092>

วัดพระพุทธบาทเขาสมอแคลง และโรงเรียนบ้านเขาสมอแคลงรั้วศิริวัฒน์อุปถัมภ์ จัดทำโครงการสืบสานประเพณีเวียนเทียนห่มผ้าเจดีย์ เขาสมอแคลง วันในวันมาฆบูชา (วันเพ็ญเดือน 4) เพื่อสืบสานประเพณีเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน โดยผู้เข้าร่วมงานจะได้ร่วมทำบุญด้วยการเขียนชื่อ-นามสกุล ลงบนผ้าห่มผืนใหม่ ที่จะเปลี่ยนให้กับเจดีย์ จากนั้นได้ทำการแห่ผ้าห่มพระเจดีย์จากด้านล่างขึ้นสู่ด้านบน เมื่อประธานในพิธีได้ตีฆ้องเปิดงาน พระสงฆ์จำนวน 22 รูป ได้สวนมนต์เจริญภาวนา และร่วมกันกล่าวคำขออนุญาตเปลี่ยนผ้าห่มผืนใหม่ จากนั้นได้ตั้งขบวนแห่ผ้าห่มพระเจดีย์โดยมี ขบวนพระอินทร์ ขบวนเทพบุตร ขบวนตุง นำหน้าโดยขบวนเดินเวียนเทียนรอบพระเจดีย์ จำนวน 3 รอบ และทำการนำผ้าห่มผืนใหม่เปลี่ยนให้กับพระเจดีย์

สำหรับวัดเขาสมอแคลง อดีตเป็นวัดเก่าแก่สมัยสุโขทัยตอนปลาย ยอดวัดเขาสมอแคลงมีเจดีย์ยอดดวน ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนกรมศิลปากร โดยไม่มีพระสงฆ์จำวัด เนื่องจากสภาพเป็นเพียงเจดีย์เก่า เคยมีการค้นพบพระกรุในสมัยสุโขทัยตอนปลาย จึงสันนิษฐานว่าเขาสมอแคลงในยุคนั้นเป็นแหล่งฝึกศึกษาราชวงศ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในยุคสมัยอยุธยาตอนปลาย โดยยอดเขาสมอแคลงเป็นจุดยุทธศาสตร์ ที่สามารถมองเห็นชัยภูมิได้อย่างชัดเจน⁶

⁶ พิษณุโลกฮอตนิวส์. (4 มีนาคม 2558). สืบสานประเพณีเวียนเทียนห่มผ้าเจดีย์ยอดดวน. สืบค้นเมื่อ (27 มกราคม 2560). จาก <http://www.phitsanulokhotnews.com/2015/03/04/64731>.

ประเพณีหว่านทานลูกมะกรูด อำเภอบางกระทู้

งานประเพณีหว่านทานลูกมะกรูดของวัดสามเรือน อ.บางกระทู้ จัดขึ้นภายในงานสมโภชพระครูรังสิธรรมประโธ หรือ หลวงพ่อหรั่ง เกจิชื่อดังของจังหวัดพิษณุโลก อดีตเจ้าอาวาสวัดสามเรือนและเจ้าคณะอำเภอบางกระทู้ ที่มรณภาพไปแล้ว โดยจัดขึ้นในวันที่ 29 มกราคมของทุกปี โดยในปีนี้จัดขึ้นในวันที่ 28-29 มกราคม 2559 เพื่อสืบทอดตามเจตนารมณ์ของหลวงพ่อหรั่ง ซึ่งปฏิบัติกันสืบทอดมาเป็นประจำทุกปีและถือเป็นประเพณีแห่งเดียวในประเทศไทย โดยทางวัดจะนำฉลากซึ่งมีหมายเลขรางวัลใส่ไว้ด้านในลูกมะกรูดก่อนจะนำไปหว่านทานให้แก่ประชาชน หากท่านใดเก็บลูกมะกรูดที่หว่านทานได้ก็จะนำฉลากด้านในออกเพื่อนำไปแลกของรางวัล ซึ่งมีทั้งข้าวสาร น้ำมันพืช กระตักน้ำ และของรางวัลอีกจำนวนมากที่มีผู้มีจิตศรัทธานำมาบริจาคให้แก่วัดเพื่อนำมาเป็นการหว่านทาน ซึ่งบรรยากาศเป็นไปอย่างสนุกสนานและเป็นกันเอง⁷

ประเพณีเสนเฮือน หรือ ประเพณีเซ่นผีเรือน อำเภอบางระกำ

⁷ พิษณุโลกออนไลน์. (29 มกราคม 2559). หว่านทานลูกมะกรูดวัดสามเรือนอ.บางกระทู้ประเพณีหนึ่งเดียวในไทย. สืบค้นเมื่อ (27 มกราคม 2560). จาก <http://www.phitsanulokhotnews.com/2016/01/29/80405>.

ลาวโซ่งในจังหวัดพิษณุโลกเคยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ จังหวัดเพชรบุรีมาก่อนลาวโซ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมือง แดง (เมืองเตียนเบียนฟู) ในเวียดนาม เมื่อปี พ.ศ. 2321 ในรัชสมัยพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรี ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์เป็นแม่ทัพ ยกกองทัพไปตีราชอาณาจักรลาวได้ทั้ง 3 ราชอาณาจักร คือ ราชอาณาจักรหลวงพระบาง ราชอาณาจักรเวียงจันทน์และอาณาจักรจำปาศักดิ์ ได้กวาดต้อนชาวลาวมาด้วยเป็นจำนวนมากส่วนที่มาจากเวียงจันทน์ให้ไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองสระบุรีส่วนลาวโซ่งให้ไปตั้งถิ่นฐานบริเวณชายทะเล ในเขตอำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรีชาวลาวโซ่งน่าจะอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดพิษณุโลกเมื่อมีการสร้างทางรถไฟสายเหนือเมื่อปี พ.ศ. 2450 ชาวลาวโซ่งได้ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอบางระกำ ตำบลชุมแสงสงคราม ตำบลบางระกำ ตำบลพันเสา และในเขตอำเภอวังทอง บางกระทู้ อำเภอเมืองบ้านก่อ ตำบลสมอแขและตำบลวังพิถุล เป็นหมู่บ้านชาวไทยทรงดำ ซึ่งยังยึดถือประเพณีดั้งเดิมไว้ เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร และการประกอบอาชีพ รวมไปถึงความเชื่อที่สืบทอดกันมานาน ก่อให้เกิดพิธีกรรมและประเพณีที่น่าสนใจ ประเพณีเสนเฮือน หรือประเพณีเซ่นผีเรือน

เนื่องจากชาวไทยทรงดำนับถือผีบรรพบุรุษ ที่มาปกป้องลูกหลานให้พบแต่ความสุขความเจริญจึงได้เชิญผีบรรพบุรุษมาไว้บน เรือนในห้องที่เรียกว่า “กะลื้อห้อง” มุมหนึ่งของเสาบ้านในห้องนั้นเป็นที่ไหว้บรรพบุรุษเป็นที่เช่นไหว้ผีเรือนทุก ๆ 10 วัน เรียกว่า “ป่าตง” โดยมีแก้วน้ำและขามข้าววางอยู่เป็นประจำ แม้ในกระแสนวัฒนธรรมจากภายนอกที่หลั่งไหลเข้าทดแทนวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างต่อเนื่อง แต่สำหรับชาวไทยทรงดำวัฒนธรรมหลายอย่างไม่ได้หายสูญสลายไปตามกระแส แต่ยังคงปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างน่าประทับใจ เช่น การแต่งกาย งานประเพณีและการดำรงชีวิตที่สมถะเรียบง่ายแบบดั้งเดิม ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ชาวไทยทรงดำพึงพอใจและดำรงรักษาไว้อย่างภาคภูมิใจ⁸

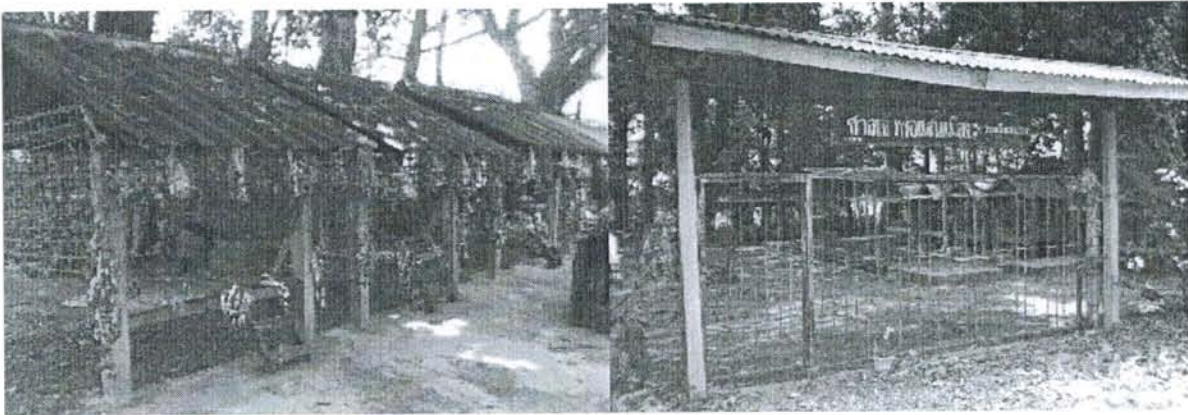

ประเพณีการไหว้เจ้าพ่อแสนเมือง อำเภอนินมะปราง

⁸ กศน. อำเภอบางระกำ. (28 พฤษภาคม พ.ศ. 2556). ประเพณีไทยทรงดำ อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก. สืบค้นเมื่อ (27 มกราคม 2560). จาก http://bangrakamnfe.blogspot.com/2013/05/blog-post_8225.html.

เป็นความเชื่อที่ชาวบ้านเนินมะปรางได้รับมาจากปู่ย่า ตายาย และได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมากกว่า 70 ปี แม้ว่าเทคโนโลยีวิทยาการสมัยใหม่ได้หลั่งไหลเข้ามาในเขตบ้านเนินมะปรางเป็นอย่างมาก แต่ก็มิได้ทำให้ความเชื่อของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปได้เลย

การไหว้เจ้าพ่อแสนเมือง จัดในวันอังคารข้างขึ้นของเดือนแปด หรือเดือนกรกฎาคม แรมข้างขึ้น วันอังคาร หรือวันพฤหัสบดี ของทุกปี หรือก่อนวันเข้าพรรษา 1 สัปดาห์ เพื่อให้เจ้าพ่อแสนเมืองคุ้มครองลูกหลานให้อยู่เย็นเป็นสุขและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ประเพณีนี้ชาวบ้านเรียกว่า “การเลี้ยงเจ้าบ้าน” ตลอดระยะเวลาเข้าพรรษา 3 เดือน จะไม่มีการแก้บนใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อพ้นจากวันเข้าพรรษาแล้วจะมีวันที่ห้ามแก้บนอย่างเด็ดขาดคือ วันพุธ วันพระ 8 ค่ำ และ 15 ค่ำ ก่อนวันทำพิธี 1 วัน ชาวบ้านจะมาช่วยกันทำความสะอาดบริเวณศาลโดยการเก็บกวาดใบไม้ เศษใบไม้แห้ง ซึ่งตลอดระยะเวลา 1 ปีเต็ม จะไม่มีการการเก็บกวาดแต่อย่างใด จากนั้นก็ช่วยกันตกแต่งศาลหรือตกแต่งหอเสี้ยใหม่ การตกแต่งศาลนั้นจะต้องตกแต่งกันทุกปี สิ่งที่น่ามาตกแต่งได้แก่ ฝาดาว บันไดแก้ว ไซ้ หลักเมือง พวงมาลัย เป็นต้น⁹

ประเพณีปีใหม่้มิ่ง น่อเป๊ะเจ้า ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง อำเภอชาติตระการ

⁹ กศน. อำเภอเนินมะปราง. (28 เมษายน พ.ศ. 2551). ประเพณีการไหว้เจ้าพ่อแสนเมือง . สืบค้นเมื่อ (27 มกราคม 2560). จาก <https://nprfe.wordpress.com/2009/04/28/03/>.

ประเพณีขึ้นปีใหม่หรือประเพณีฉลองปีใหม่ กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งเป็นงานรื่นเริงของชาวม้งของทุกๆ ปี จะจัดขึ้นหลังจากได้เก็บเกี่ยวผลผลิตในรอบปีเรียบร้อย และเป็นการฉลองถึงความสำเร็จในการเพาะปลูกของแต่ละปี ซึ่งจะต้องทำพิธีบูชาถึงผีฟ้า- ผีป่า-ผีบ้าน ที่ให้ความคุ้มครอง และดูแลความสุขสำราญตลอดทั้งปี รวมถึงผลผลิตที่ได้ในรอบปีด้วย ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะทำการฉลองกันอย่างพร้อมเพรียงกัน หรือตามวัน และเวลาที่สะดวกของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งโดยมากจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี

ประเพณีฉลองปีใหม่ม้งนี้ชาวม้ง เรียกกันว่า “น่อเป๊ะเจ้า” แปลตรงตัวได้ว่า “กินสามสิบ” สืบเนื่องมาจากชาวม้งจะนับช่วงเวลาตามจันทรคติ โดยจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ค่ำ ไปจนถึง 30 ค่ำ (ซึ่งตามปฏิทินจันทรคติจะแบ่งออกเป็นข้างขึ้น 15 ค่ำ และข้างแรม 15 ค่ำ) เมื่อครบ 30 ค่ำ จึงนับเป็น 1 เดือน ดังนั้นในวันสุดท้าย (30 ค่ำ) ของเดือนสุดท้าย (เดือนที่ 12) ของปีจึงถือได้ว่าเป็นวันส่งท้ายปีเก่า ช่วงวันฉลองปีใหม่ม้งส่วนใหญ่จะตกอยู่ประมาณช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ในวันดังกล่าวหัวหน้าครัวเรือนของแต่ละบ้าน จะประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อความเป็นสิริมงคลของครัวเรือน ถัดจากวันส่งท้ายปีเก่าไป 3 วัน คือวันขึ้น 1 ค่ำ 2 ค่ำ และ 3 ค่ำของเดือนหนึ่ง จัดเป็นวันฉลองปีใหม่อ่างเป็นทางการ ซึ่งทุกคนจะหยุดหน้าที่การงานทุกอย่าง ในช่วงวันดังกล่าวนี้ และจะมีการจัดการละเล่นต่าง ๆ ในงานขึ้นปีใหม่ เช่น การละเล่นลูกช่วง การตีลูกข่าง การร้องเพลงม้ง ทั้งนี้เพื่ออนุรักษ์ประเพณีอันดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของชนเผ่าม้ง ส่งเสริมรักษาวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ปลูกฝังให้เด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้ตระหนักถึงคุณค่ารู้จักรักและหวงแหนประเพณีของตนเอง ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาการให้กับประชาชนในท้องถิ่น การละเล่นกีฬาพื้นบ้าน ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอและจังหวัดให้แพร่หลาย

สำหรับปีใหม่ม้งนั้น จะตรงกับเดือนขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 ของทุกปี และเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชาวม้ง เพราะชาวเขาเผ่าม้งมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชนเผ่า ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญคือ การโยนลูกช่วงของหนุ่มสาว คนแก่คนเฒ่า ได้ถือว่าการจับคู่โยนลูกช่วงเป็นการเลือกคู่

โดยผู้หญิงเป็นฝ่ายมีสิทธิ์เลือก ถ้าชอบคนไหนก็สามารถเลือกโยนกับคนนั้น วันขึ้นปีใหม่ชาวม้ง ก็จะต้องหมู่ไก่
รูปเทียนเส้นไหว้ บรรพบุรุษผู้ล่วงลับเพื่อขอพรด้วย¹⁰

ภูมิปัญญา จังหวัดพิษณุโลก

กล้วยตาก อำเภอบางกระทุ่ม

¹⁰ Is mekry. ประเพณีปีใหม่ม้ง น่อเป๊ะเจ้า ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง. สืบค้นเมื่อ (27 มกราคม 2560). จาก <http://www.ismekey.com/?p=954>.

กล้วยตาก ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลไม้สุก เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยในเขตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ และหัวเมืองหน้าด่านต่างๆ สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย เมื่อครั้งบรรพบุรุษไทยต้องทำศึกสงคราม เพื่อรักษาสภาพอาณาเขตการปกครองบ้านเมือง มีการสร้างบ้านเรือน ปลูกข้าว ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ มีผลไม้ – เนื้อสัตว์ต่างๆ หลากหลายชนิด เมื่อรับประทานไม่หมดทำให้เน่าเสีย เช่น มะม่วงสุก มะขามเปรี้ยว กล้วยตาก เนื้อสด เป็นต้น. ในสมัยโบราณ การถนอมอาหารที่สะดวกและสามารถทำได้ทุกครัวเรือนคือ การตากแห้ง เช่น ส้มแผ่น มะขามเปียก ปลาแห้ง เนื้อแห้ง ฯลฯ เพื่อรับประทานในยามขาดแคลน จากการปิดล้อมของข้าศึก, ผู้รุกราน หรือจากสภาพธรรมชาติ เช่น ฤดูน้ำหลาก นอกจากการถนอมอาหารใช้รับประทานเองในครัวเรือนแล้ว จากข้อสันนิษฐานดังกล่าว เชื่อได้ว่าภูมิปัญญาการทำกล้วยตาก เกิดขึ้นพร้อมกับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินไทย ในปี พ.ศ. 2470 หรือเมื่อประมาณ 85 ปีที่ผ่านมา จากหลักฐานการก่อตั้งอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก และจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น, การแปรรูปกล้วยตากในสมัยโบราณไม่ได้เน้นในเชิงพาณิชย์ โดยเริ่มมีหลักฐานบันทึกว่ามีการนำกล้วยตากในท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่มไปจำหน่ายยังต่างจังหวัด มีการผลิตกล้วยตากเป็นอาชีพที่บ้านเกาะคู บ้านบางกระน้อย และชุมชนอื่นๆ ในเขต อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก โดยการนำภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในสมัยโบราณมาต่อยอด เช่น การเลือกใช้วัตถุดิบจากเดิมใช้กล้วยน้ำว้าทั่วไป มาเป็นการใช้กล้วยน้ำว้าสายพันธุ์ “มะลิอ่อน” หรือการบ่มกล้วยให้สุกแทนการนำกล้วยน้ำว้าสุกทั่วไปมาผลิต เป็นต้น.¹¹

ผู้เริ่มการทำกล้วยตาก คือ นายประภาส สิงห์ลักษณ์ เป็นชาวบ้านอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ปัจจุบันอายุ 87 ปี โดยการสร้างเกษตรกรให้หันมาปลูกกล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่อน สร้างการร่วมกลุ่มในการผลิตกล้วยจากการรวมกลุ่มของชุมชนจนกลายเป็นตลาดใหญ่ของประเทศ เป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยวิวัฒนาการหลายรูปแบบ อาทิ รสช็อกโกแลต รสชาเขียว รสสตอเบอรี่ เป็นต้น

¹¹ OTOP. กล้วยตากพิษณุโลก . สืบค้นเมื่อ (27 มกราคม 2560). จาก <http://www.otoptoday.com/wisdom/112/> กล้วยตากพิษณุโลก.

หมีชู้ อำเภอมือง

เมื่อปี พ.ศ. 2544 เกิดอุตสาหกรรมการผลิตหมีชู้อีกหนึ่งแห่งในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิต หมีชู้ของโรงงาน ป. เจริญพานิชย์ หรือหมีชู้ตรามังกรทอง ซึ่งได้กล่าวไว้มาก่อนหน้านี้แล้วว่า นายปัญญา แจ้งจันทร์ ผู้ประกอบการหมีชู้ตรามังกรทองได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา และนายปัญญา แจ้งจันทร์ ได้เห็นว่ามีการผลิตหมีชู้เกิดขึ้นในกลุ่มของคนอื่นๆ ภายในพื้นที่บริเวณนั้นซึ่งเป็นสังคมกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนเช่นเดียวกับครอบครัวของนายปัญญา แจ้งจันทร์ จึงได้ค้นคว้าหาวิธีการและสอบถามผู้ผลิตหมีชู้ดั้งเดิมภายในชุมชนเดียวกัน และทดลองทำการผลิตขึ้นด้วยตนเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 และในปีนั้นก็ต้องประสบปัญหามากมาย คิดหาวิธีการแก้ปัญหาจนได้จัดตั้งกลุ่มเพื่อฟังความคิดเห็นจากหลายๆ คนในกลุ่มสมาชิก จนกระทั่งสามารถทำการผลิตหมีชู้ได้ และเกิดเป็นอุตสาหกรรม การผลิตหมีชู้ในชื่อ โรงงาน ป. เจริญพานิชย์ หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อของ “หมีชู้มังกรทอง”¹² และหมีชู้ก็ได้กลายเป็นของฝากที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก

¹² เพชรรัตน์ บุญรอด. (2558). ของฝากประจำจังหวัดพิษณุโลก : กรณีศึกษา กล้วยตากและหมีชู้. วิทยานิพนธ์.

ผลิตภัณฑ์น้ำตาลสด อำเภอวัดโบสถ์

ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบต้นตาลอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งต้นตาลนี้เป็นต้นไม้ประเภทหนึ่ง ที่ชาวอำเภอวัดโบสถ์นิยมเพาะปลูกกันมากมาตั้งแต่เดิม โดยปลูกต้นตาลไว้ในพื้นที่บริเวณหัวไร่ปลายนา เพื่ออาศัยร่มเงาและบริโภค อีกทั้งใช้เป็นจุดแสดงอาณาเขตที่ดิน พื้นที่ที่มีการปลูกต้นตาลกันมากจะอยู่ที่ตำบล ท้อแท้ วัดโบสถ์ และท่างาม รวมแล้วมีต้นตาลโดยประมาณ 12,000 ต้น ซึ่งส่วนใหญ่ต้นตาลจะมีอายุประมาณ 40 – 70 ปี สำหรับพื้นที่ปลูกใหม่เพิ่มเติมมีบ้างเพียงเล็กน้อย ประชาชนในพื้นที่ได้นำเอาส่วนต่าง ๆ ของต้น ตาลมาใช้ประโยชน์กันมาก ด้วยเหตุที่ตำบลท้อแท้มีการปลูกต้นตาลมากนี้เอง เกษตรกรในหมู่ที่ 3 หมู่บ้าน เหล่าขวัญ จำนวน ประมาณ 60 ครอบครัวยังได้ทำการผลิตน้ำตาลสดเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ของครอบครัว รองจากอาชีพหลัก การทำนา โดยน้ำตาลสดที่ผลิตได้มีพ่อค้า แม่ค้ามารับซื้อถึงบ้าน นำไปบรรจุขวดจำหน่าย บริเวณข้างทาง ถนนสายพิษณุโลก-เด่นชัย ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพของน้ำตาล สด ไม่สะอาด ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งเจือปนและปัญหาอายุการเก็บรักษาไว้ได้ไม่นาน

จากปัญหาการผลิตน้ำตาลสดดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเกษตรอำเภอวัดโบสถ์จึงได้นำมาพิจารณา แก้ไขโดยการส่งเสริมให้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขวัญใจพัฒนาขึ้น มีสมาชิกเริ่มจัดตั้ง 23 คน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รับความรู้ด้านการแปรรูปถนอมอาหารในรูปแบบต่างๆ จากตาล โดยขั้นแรกได้นำน้ำตาล สดมากรองและต้ม บรรจุขวดแม่โขงโดยต้องมีการลวกขวดในน้ำเดือด คั่วให้แห้งบรรจุน้ำตาลสด นำไปต้มอีก ครั้งประมาณ 30 นาที ยกกลงปิดด้วยฝาพลาสติกสีขาว ทิ้งไว้ให้เย็นปิดฉลากจำหน่ายในราคาขวดละ 10 บาท เก็บได้ประมาณ 1 อาทิตย์ ทั้งนี้เนื่องจากการทดลองทำกรรมวิธีการนี้ เพราะยังขาดวัสดุอุปกรณ์การผลิตที่ได้ มาตรฐาน ไม่สะดวกในการพกพา และใช้เป็นของฝากจึงไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภค ตลาดยังไม่ยอมรับการ ขนส่งก็ลำบากแถมง่าย

ดังนั้น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์สินค้าแปรรูปจากน้ำตาลของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขวัญ ใจพัฒนา ทางสำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลกจึงได้เสนอขอโครงการพัฒนาจังหวัด งบประมาณสนับสนุน ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การผลิต เป็นเตาแก๊สพร้อมถังแก๊ส ถังนึ่งฆ่าเชื้อโรค เครื่องอัดฝา จีบมูลค่า 76,800 บาท มอบให้กลุ่มแม่บ้านนำมาใช้แปรรูปน้ำตาลสด สำนักงานเกษตรอำเภอวัดโบสถ์ ได้ ฝึกอบรมให้ความรู้โดยการนำขวดโซดาวันเวย์ที่ใช้แล้วนำมาล้างและฆ่าเชื้อโรค บรรจุน้ำตาลสด ปิดผนึกด้วย ฝาจีบ ผ่านกระบวนการระบบพลาสเจอร์ไรส์ เก็บไว้ได้นานประมาณ 1 ปี มีการบรรจุกล่องกระดาษชนิดหิ้ว เป็นของฝาก และได้พัฒนาส่งเสริมรูปแบบสินค้าที่แปรรูปจากตาลชนิดอื่น ๆ เช่น น้ำตาลโตนด น้ำตาลกะทิ ฯลฯ ให้มีการบรรจุหีบห่อที่ดี หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น จากการพัฒนาดังกล่าว ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ สินค้า ของกลุ่มแม่บ้าน¹³

¹³ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จ.พิษณุโลก. ผลิตภัณฑ์น้ำตาลสดพร้อมดื่ม. สืบค้นเมื่อ (30 มกราคม 2560). จาก <https://sites.google.com/site/wisdom1305/phlitphanth-natal-sd-phrxm-dum>.

งานศิลป์ดินไทย อำเภอมือง

งานศิลป์ดินไทย เริ่มการผลิตมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นงานศิลปะการปั้นโดยเริ่มจากภูมิปัญญาชาวบ้านที่นำดินเหนียวจากริมคลองน้ำมาปั้นรูป แล้วเปลี่ยนมาเป็นแป้งขนมปัง ต่อมาพัฒนามาเป็นดินประยุคต์ที่ทำให้มีความสะอาดเหนียว นุ่ม สามารถพัฒนาสร้างสรรค์เป็นงานศิลป์ได้หลากหลายรูปแบบ โดยใส่ความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก อาทิพระพุทธรชินราช พานบายสี พานชั้นหมาก ดอกไม้มงคลต่างๆ

งานศิลป์ดินไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นอีกหนึ่งในของดีบ้านฉันในเขตอำเภอมืองพิษณุโลก ผลิตโดย

ฝีมือคนในท้องถิ่นล้วนดีล้วน และรูปลักษณะเหมือนจริง เป็นเสน่ห์ที่เหมือนมีมนต์สะกดให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกอยากเป็นเจ้าของ ผู้ผลิตที่ริเริ่มสรรค์ผลงาน โดยนางนงลักษณ์ ทรัพย์เจริญ

ผ้าดันมือ

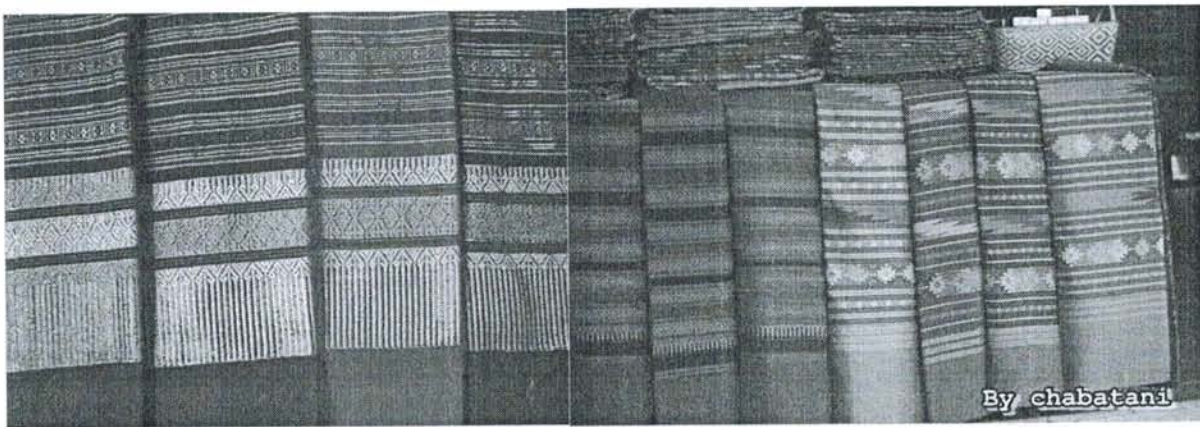
ผ้าดันมือ เป็นงานหัตถกรรมที่ตัดเย็บด้วยมือทั้งผืน เป็นการดันมือใช้ผ้าสีตกแต่บนพื้นผ้าห่ม ผ้าคลุมเสื่อ กระเป๋า เป็นต้น โดยแสดงถึงชีวิตชีวิต เรื่องราวของจังหวัดพิษณุโลก อาทิ แม่น้ำน่าน ไก่ชน พระนเรศวร สุนัขบางแก้ว ด้วยสีสันเย็นตา เมื่อได้สัมผัสหรือเห็นจะรู้สึกสบายตา ภาควุฒิใจและมีความสุขซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในการซื้อหาเป็นเจ้าของด้วยรูปแบบที่ดันมือไว้รูปลักษณะต่างๆ จึงเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน โดย นางสุนิตย์ วัชสุตตะมะ กลุ่มหัตถกรรมผ้าดันมือ¹⁴

¹⁴ ททท

ผ้าทอป่าแดง อำเภอชาติตระการ

การทอผ้าเป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดมาบรรพบุรุษ นับเป็นร้อยปี ในสมัยก่อนประชาชนนิยมทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือนเพราะไม่สามารถหาซื้อผ้าสำเร็จรูปได้สะดวกเหมือนปัจจุบัน ประกอบกับประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่นิยมปลูกฝ้ายไว้ทอผ้าห่ม เครื่องนุ่งห่ม ผ้าขาวม้า และผ้าไว้ใช้ในการตัดเสื้อผ้า และเครื่องใช้อื่นๆ ที่ทำมาจากฝ้าย จนกระทั่งปัจจุบันชาวบ้านนาเมือง ตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ เกือบทุกครัวเรือนยังมีการทอผ้าด้วยมืออยู่และนำออกมาจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมในครัวเรือน หลังจากว่างจากการทำนา ในปี พ.ศ. 2543 ชาวบ้านได้มีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าเพื่อจำหน่ายและยังมีการทอผ้าพื้นเมืองจนถึงปัจจุบัน

ดนตรีม้งคละ

ศิลปวัฒนธรรมที่ขึ้นชื่ออย่างหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก คือ ดนตรีม้งคละ ซึ่งถือเป็นดนตรีพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก ที่ปัจจุบันเริ่มได้รับความสนใจมีการสืบทอดกันโดย อาจารย์ประโยชน์ ลูกปลับ ประธานชมรมอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านม้งคละจังหวัดพิษณุโลก กล่าวว่าจากข้อสันนิษฐานของนักวิชาการหลายท่านคิดกันว่า ดนตรีม้งคละนี้น่าจะมาจากประเทศอินเดีย หรือศรีลังกา เพราะเนื่องจากดนตรีชนิดนี้ดูคล้ายกับเครื่องดนตรีที่ชาวลังกาใช้บรรเลงในพิธีทางศาสนา (พิธิพารัม) เป็นอย่างมาก ในสมัยกรุงสุโขทัยพบหลักฐานทางด้านของการเผยแพร่ศาสนาจากลังกาที่เข้ามาสู่ประเทศไทยว่า ได้มีการนำดนตรีชนิดหนึ่งเข้ามาเล่นบรรเลงในพิธีกรรมทางศาสนาด้วย โดยที่พิษณุโลกน่าจะเป็นที่เมืองนครชุม หรือนครไทยในปัจจุบัน ที่ได้รับอิทธิพลมาก่อนที่อื่น ที่นำมาละเล่นกันน่าจะตามงานพิธีต่างๆ

แต่ตามที่ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ได้บันทึกไว้ในคราวเสด็จมาตรวจการที่หัวเมืองพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ.2444 ท่านได้เขียนไว้ว่า ได้ยินดนตรีดังกล่าวบริเวณวัดสภาน้ำมัน เป็นการเล่นในงานแห่ นาค จึงได้เรียกมาแสดงให้ดูที่หน้าวัดมหาธาตุ หรือวัดใหญ่ หรือวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วมหาวิหารในปัจจุบัน และท่านได้ให้ทัศนะต่อดนตรี “ม้งคละ” ว่า “เครื่องม้งคละนี้เป็นเครื่องเบญจดุริยางค์แท้” นอกจากนี้ ก่อนที่ท่านจะเสด็จมาถึงจังหวัดพิษณุโลก ที่พิจิตรท่านก็ได้ยินเสียงดนตรีนี้ด้วยเช่นกัน และก็เล่นในงานแห่ นาคเหมือนกัน ดังนั้นจึงไม่แน่ใจว่ากำเนิดนั้นมาจากไหนก่อนหลังกันแน่ แต่ก็ไม่สำคัญเท่ากับการสืบสานต่อให้รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

ดนตรีม้งคละเกือบจะเลือนหายไปแล้วหากไม่มีคนสานต่อ จนนายทองอยู่ ลูกพับ หนึ่งในนักดนตรีม้งคละในสมัยอดีต อดีตคนตีศรีพิษณุโลก บิดาของ อาจารย์ประโยชน์ ลูกพับ ได้เพียรพยายามฝึกสอนการเล่นดนตรีชนิดนี้ให้กับครูหลายท่านในสถานศึกษาจนต่อมา ตนเองก็สานต่อเจตนารมณ์ของผู้เป็นพ่อ พยายามฝึกเล่นและสอนการละเล่นดนตรีม้งคละจนปัจจุบันวงดนตรีม้งคละได้มีคนรู้จักและนำไปเผยแพร่กันอย่างแพร่หลาย มีลูกศิษย์ที่มาเรียนวิชาดนตรีม้งคละจากอาจารย์ประโยชน์มากมายจากทั่วประเทศ¹⁵

